

**Sør-Aurdal
kommune**

Budsjett og økonomiplan 2012 - 2015

Vedtatt i kommunestyret 15.12.2011, sak 069/11

INNHOLDSFORTEGNELSE:

RÅDMANNENS INNLEDNING.....	5
ØKONOMISKE RAMMER	7
INVESTERINGSPROSJEKTER	8
HOVEDOVERSIKT DRIFT	9
BEFOLKNINGSUTVIKLING	10
HISTORIKK	10
PROGNOSE FOR BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN I PLANPERIODEN	10
ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	11
INNTEKTS- OG FORMUESSKATT	11
RAMMETILSKUDD	11
INNBYGGERTILSKUDD.....	11
SKJØNNSMIDLER	12
SMÅKOMMUNETILSKUDD / DISTRIKTSTILSKUDD SØR-NORGE.....	12
FINANS	12
RENTEKOMPENSASJON.....	12
RENTEINTEKTER OG RENTEUTGIFTER, AVDRAG PÅ LÅN	12
UTGIFTSFORUTSETNINGER.....	13
DRIFT OG INVESTERING.....	13
LØNNS- OG PRISFORUTSETNINGER	13
GENERELT OM DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN, HOVEDTALL.....	14
LANGSIKTIG GJELD.....	14
FOND	14
NETTO DRIFTSRESULTAT.....	14
FELLES FOR DRIFTSOMRÅDENE	15
ÅRSVERKSRAMME	15
INTERNE STAB- OG STØTTEFUNKSJONER.....	16
PLAN, NÆRING, UTVIKLING OG KULTUR.....	18
HOVEDMÅL.....	18
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	20
OPPLÆRING SKOLE.....	22
HOVEDMÅL.....	22
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	22
OPPLÆRING BARNEHAGE.....	27
HOVEDMÅL.....	27
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	27
HJEMMETJENESTE.....	29
HOVEDMÅL.....	29
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	29
SØR-AURDALSHIEMEN	32
HOVEDMÅL.....	32
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	32
MILJØARBEIDERTJENESTEN	34

HOVEDMÅL.....	34
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	34
NAV VALDRES SØR-AURDAL	37
HOVEDMÅL, STATUS OG SENTRALE UTVIKLINGSTREKK.....	37
KVALITET OG RESSURSBRUK I DAG (KOSTRA)	38
HELSE OG FAMILIE	39
HOVEDMÅL.....	39
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	39
DRIFT / VEDLIKEHOLD.....	42
HOVEDMÅL.....	42
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	42
INVESTERINGSPROGRAM	45
SAMLET OVERSIKT INVESTERINGSPROSJEKTER	45
KOMMENTARER.....	45
FINANSIERING AV INVESTERINGER.....	49

Rådmannens innledning

Økonomiplanen gir et økonomisk bilde av de prioriteringer som er skissert. Årsbudsjettet er første år i økonomiplanen.

Det er innført nytt styrings- og rapporteringssystem i kommunen som tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel, og gjør overordnede mål mer konkrete og målbare. Det er utarbeidet et målkart for den enkelte tjeneste og rådmannen sammen med tjenestelederne skal sette i gang de tiltak som er nødvendige for at målene skal nås. Ved kvartalsrapporter og årsmelding skal det rapporteres tilbake til det politiske nivå på måloppnåelse.

Regjeringen har som mål å ha en god og effektiv offentlig sektor. En sterk offentlig sektor og felles velferdsordninger er nødvendige forutsetninger for å sikre likeverdige tjenester til befolkningen. Økt velferd betyr bedre skoler, tilpassede pleie- og omsorgstjenester og helsetjenester, barnehageplass for alle og økt innsats innen miljø- og kultursektoren. Fra og med 2012 utvides kommunenes ansvar i og med at samhandlingsreformen trer i kraft. Samtidig øker antallet av de yngste eldre kraftig, og veksten i antallet eldre vil fortsette i årene fremover. I sum betyr dette at kravene til kommunen som velferdsleverandør øker. Gjennom å styrke kommuneøkonomien også i 2012, legger regjeringen til rette for en fortsatt utbygging av tjenestetilbudet. Økte ressurser er ikke nok. Kommunene må bidra gjennom å finne effektive og gjennomtenkte løsninger lokalt. Finansiell balanse og sunn økonomistyring er nødvendige, dimensjonering av tjenestetilbud opp mot alderssammensetning og folketall, og likeså kommunenes planlegging for framtidige endringer. Nye oppgaver, teknologisk utvikling og samfunnsutviklingen generelt med større krav til spesialisering og økte kvalitetskrav krever økt fokus på kompetansebygging og arbeidsgiverrollen i kommunal sektor.

Beregninger viser en vekst i frie inntekter (skatt og rammetilskudd) med kr. 9,7 mill., av dette er det beregnet om lag kr. 4,3 mill til samhandlingsreformen. Rammene for øvrig er økt med ca. kr. 5,4 mill. fra 2011 til 2012. Det er lagt inn en lønnsvekst på 3,5%

I 2011 ble tilskuddene til barnehage innlemmet i rammetilskuddet (gjelder både driftstilskudd, skjønnsmidler til barnehager og tilskudd til barn med nedsatt funksjonsevne), tidligere mottok kommunene øremerkede tilskudd til drift av barnehager. Ordningen er videreført i 2012. Det er knyttet usikkerhet til hvorvidt dette vil dekke de faktiske utgifter gjennom året. Derfor er det i budsjettforslaget lagt inn en reservepost på barnehagene som evt. kan nyttes til å sikre tilbud til nye brukere som etterspør plass.

Formannskapet har bedt rådmannen utrede muligheter for bedre SFO-tilbud i alle deler av kommunen. Pga. få interesserte brukere i Hedalen har det vært vanskelig å få til et SFO-tilbud der som er selvfinansierende. I budsjettforslaget er det avsatt en reservepost for evt. å dekke økte utgifter til et slikt tilbud. Det vil bli gjennomført behovskartlegging og vurdering av organisering på nyåret.

I løpet av 2012 skal det innføres nytt nødnett i kommunen. Dette skal erstatte eksisterende sambandsnett for nødetatene brann, helse og politi, samt andre aktører med et nød- og beredskapsansvar. Det vil påløpe en del kostnader med dette, som foreløpig ikke er klarlagt. Derfor er det i budsjettforslaget satt av en reservepost på rådmannens område, slik at kostnadene kan fordeles når en kjenner omfanget.

Kommunestyret vedtok i forbindelse med driftstilpasningsprosessen en målsetting om en gradvis økning av midlene til kompetanseheving, opp til 3% av brutto lønnsutgifter. Inneværende år er andelen på ca 0,7%. Sør-Aurdal kommune har i 2011 arbeidet med en strategisk kompetanseplan for helse- og sosialtjenestene. I løpet av 2012 skal planen utvides til å omfatte hele organisasjonen. Dette arbeidet synliggjør - både på kort og på lang sikt - behovet for en betydelig større satsing på kompetanseheving, og på en overordnet prioritering av bruken av kompetansemidlene. I budsjettforslaget er det på denne bakgrunn avsatt en sentral pott til kompetanseheving på kr.0,3 mill. Dette kommer i tillegg til budsjetterte kompetansemidler innen hver enkelt tjeneste.

Gjennom samhandlingsreformen får kommunene ansvar for flere oppgaver enn tidligere:

- Fra 01.01.12 ansvar for utskrivingsklare pasienter – kr 4000 pr døgn
- Fra 01.01.12 medfinansieringsansvar for pasienter som blir innlagt ved medisinsk avdeling – 20 % av kostnadene, max 30.000 pr opphold
- Plikt til å inngå samarbeidsavtaler mellom kommuner og sykehus som omfatter 11 punkter
- Fra 01.01.16 ansvar for døgnkontinuerlig øyeblikkelighjelp tilbud som skal inneholde observasjon og behandling

Ny folkehelselov styrker kommunenes ansvar for forebygging og helsefremmende arbeid i alle samfunnssektorer. Samtidig som en ny felles lov for helse- og omsorgstjenesten i kommunene samler kommunenes plikter. Og det blir ett sted å klage – hos Fylkesmannen.

Kommunestyret selv skal inngå samarbeidsavtale med det regionale helseforetaket i helseregionen eller med helseforetak som det regionale helseforetaket bestemmer. Kommunen kan inngå avtale alene eller sammen med andre kommuner.

Det ble i Valdres gjennomført et forprosjekt i 2009. Rapporten fra prosjektet dannet grunnlag for kommunestyrevedtak 18.02.10, med en videre utredning av regionale felles helsetjenester i Valdres, etter hvert konkretisert i 5 delprosjekter:

1. Videreutvikling av VLMS (Valdres Lokal Medisinske Senter)
2. Psykisk helsearbeid og psykisk helsevern
3. Ressurskrevende tjenester for personer med demens
4. Rehabilitering
5. Ressurskrevende tjenester for funksjonshemmede

Omlegginger i pleie- og omsorgstjenesten som følge av driftstilpasningsprosessen er godt i gang. Det skulle reduseres med 8 sykehjemsplasser innen 2015, og i løpet av 2009 - 2010 er det redusert med 5 plasser. Presset på sykehjemsplasser har avtatt noe, og i det siste året har det vært noe ledighet i plassene slik at kommunen også har kunnet selge noen plasser til andre kommuner.

Det planlegges oppstart av aktiv nattevakt i øvre del av kommunen i løpet av første kvartal 2012 – et samarbeid mellom hjemmetjenesten, miljøarbeidertjenesten og SAH. Dette vil gjøre at vi får nyttet ressurser på en bedre måte for pasientene/brukerne – ressursene kan nyttes aktivt på dag-/kveldstid ("soves ikke bort"). Utfordringen blir overgangen innen de tre områdene, og å få til gode prosesser for både pasienter/brukere og personalet.

Vikarpool i Hedalen. Blir jobbet med vikarpool for Miljøarbeidertjenesten, Hjemmetjenesten og i Fekjærprosjektet.

Tildelingskontor. Det er søkt Fylkesmann om skjønnsmidler og kr 100000 blir benyttet til å utrede oppstart av dette.

Det er stort etterslep på vedlikehold og oppgraderinger på kommunale bygg.

Det startes opp en prosess fram mot fornying av renseanlegget påbegynt i 2011. Det planlegges å påbegynne rehabiliteringen/fornyingen i 2012 og fullføre den i 2013. Dette vil bli et viktig løft for det ytre miljøet i kommunen, samt arbeidsmiljøet for de ansatte. Det er bevilget 500 000 i skjønnsmidler både til fornying av renseanlegget og rehabilitering av ledningsnettet.

Budsjettforslaget for 2012 vil medføre en vesentlig forbedring på IKT området for skole.

Det er etablert et felles skatteoppkreverkontor i Valdres pr. 01.11.11. Kontoret er lokalisert på Leira .

Økonomiske rammer

Kommunen forsøker å følge opp de sentrale myndigheters styringssignaler i forhold til satsing på ulike tjenesteområder, med de forventninger dette medfører. Vi har gjennom flere år hatt en sterkere vekst i lønns- og personalkostnadene våre enn utviklingen i de frie inntektene har gitt rom for. Store investeringsprosjekter er også gjennomført, noe som har gitt kommunen en høy lånegjeld og svake netto driftsresultat.

Et særdeles svakt driftsresultat i 2008 er snudd. Regnskapet for 2009 og 2010 kom ut med et mindreforbruk og positivt netto driftsresultat. I økonomiplanperioden legges det opp til at netto driftsresultat vil utgjøre mellom 1,5 og 4,5 % av sum driftsinntekter. Med underskuddsbelastningen fra 2007 og 2008 er dette akseptabelt, men over tid må kommunen forsøke å heve resultatet til mellom 3 og 5 %.

Utfordringen vår er fortsatt å begrense den årlige kostnadsveksten. Med de foreslåtte investeringsprosjektene vil lånegjelden øke i 2012 og 2013, men vil deretter bli noe redusert i økonomiplanperioden - og det er også helt nødvendig for å bedre handlingsrommet. Samtidig må resultatene etter driftstilpasningen vi har vært gjennom videreføres.

Det er en økning i rammetilskuddet i 2012 som er knyttet til rammefinansiering. I forbindelse med samhandlingsreformen flyttes det midler fra staten til kommunene, som skal benyttes til:

- forebygging
- kommunal medfinansiering ved sykehusinnleggelse
- betaling for utskrivningsklare pasienter på sykehus fra første dag

Det vil bli innført en kommunal plikt til å etablere tilbud med øyeblikkelig hjelp - døgntilbud for pasienter som har behov for akutt hjelp eller observasjon. Dette skal fases inn i perioden 2012-2015. Tilbudet er foreslått fullfinansiert.

Rammetilskuddet beregnes med bakgrunn i bl.a. befolknings sammensetningen i vår kommune sett i forhold til landet som helhet. Fra 2011 er det gjort betydelige endringer i kostnadsnøklene bl.a. i forbindelse med endringen i barnehagefinansieringen, og det fører til at utgiftsutjevningen får en relativt mindre betydning enn innbyggertilskuddet i den nye modellen.

Selv om det beregnede utgiftsbehovet blir redusert ser vi at vi fortsatt har et stort antall elever som har krav på spesialundervisning, og innen hjemmetjenesten og miljøarbeidertjenesten er det et konstant og økende press på tjenester. På den annen side har presset på sykehjemsplasser avtatt noe. Reduksjonen av sykehjemsplasser videreføres, og vi holder muligheten åpen for periodevis salg av plasser.

De forskjellige betalingssetter og gebyrer vedtas årlig som en del av budsjettvedtaket. Det vises til eget gebyrhefte der de foreslåtte endringene framgår.

I økonomiplanperioden er det nødvendig å vurdere nivået spesielt på gebyrer knyttet til vannforsyning og avløp. Vi har en lav dekningsgrad på disse gebyrene, og vi er avhengige av å utnytte inntekspotensialet vårt best mulig.

Eiendomsskatt er tidligere innført for verker og bruk samt Bagn tettsted. Kommunestyret nedsatte en arbeidsgruppe som i 2010 leverte en rapport der forskjellige alternative løsninger for eiendomsskatt er vurdert. En innføring av eiendomsskatt for hele kommunen vil kunne gi oss merinntekter mellom 3,2 og 19,4 mill. kr., avhengig av innretning.

Kommunestyret har ikke tatt endelig stilling til evt. endringer når det gjelder eiendomsskatt. I 2012 utgjør eiendomsskatten fra verker og bruk omtrent 6,6 mill. kr., mens det for boliger i Bagn tettsted utgjør omtrent 0,2 mill. kr.

Slik inntektene fra skatt og rammetilskudd ser ut til å utvikle seg er kommunen avhengig av inntektene fra eiendomsskatt for å opprettholde kommunens tjenestetilbud.

I økonomiplanen er eiendomsskatten videreført med dagens nivå.

Investeringsprosjekter

De største investeringene som foreslås i perioden er knyttet til skole, avløpsrensing, energiøkonomisering/EPC og boliger for miljøarbeidertjenesten. Det er foreslått 19 mill. kr. til renovering på SAUS (i tillegg til tidligere bevilgninger). Oppgradering av Bagn renseanlegg foreslås med 10,8 mill. kr. (i tillegg til tidligere bevilgninger), og det legges til rette for ENØK-tiltak med 11,1 mill. kr.. Innen miljøarbeidertjenesten er tidligere kommunestyrevedtak fulgt opp med forslag om 15,5 mill. kr. til forsterket bolig. Her er det også aktuelt å inngå et offentlig/privat samarbeid om bygging av bofellesskap.

Tidligere vedtatte investeringsprosjekter som ikke er ferdigstilt videreføres til 2012. Disse fremkommer i egen oversikt i budsjettdokumentet.

Nærmere beskrivelser av investeringsprosjektene er gjort i eget kapittel om investeringsprogrammet på slutten av dokumentet.

Hovedoversikt drift

Sør-Aurdal kommune Økonomiplan 2012-2015						
ENDELIG ØKONOMIPLAN						
Tekst	Regnskap		Budsjett			
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	-8 412 133	-7 709 000	-7 964 000	-8 203 000	-8 408 000	-8 618 000
Andre salgs- og leieinntekter	-20 692 197	-20 375 000	-19 236 000	-19 813 000	-20 308 000	-20 816 000
Overføringer med krav til motytelse	-38 769 704	-21 621 000	-33 891 000	-34 908 000	-35 781 000	-36 676 000
Rammetilskudd	-89 477 582	-109 156 000	-116 418 000	-124 399 000	-132 906 000	-142 086 000
Andre statlige overføringer	-10 960 534	-7 003 000	-6 456 000	-6 650 000	-6 816 000	-6 986 000
Andre overføringer	-1 143 326	-498 000	-655 000	-675 000	-692 000	-709 000
Inntekts- og formuesskatt	-60 240 272	-57 305 000	-59 769 000	-60 407 000	-61 056 000	-61 709 000
Eiendomsskatt	-6 762 871	-6 850 000	-6 822 000	-6 921 000	-7 021 000	-7 123 000
Andre direkte og indirekte skatter	-744 475	-737 000	-737 000	-737 000	-737 000	-737 000
Sum driftsinntekter	-237 203 092	-231 254 000	-251 948 000	-262 713 000	-273 725 000	-285 460 000
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	133 062 103	134 368 000	135 490 000	139 555 000	145 835 000	150 210 000
Sosiale utgifter	25 165 143	26 956 000	25 832 000	26 607 000	27 804 000	28 638 000
Kjøp av varer og tj., inngår i komm. tj.prod.	28 779 028	26 137 000	30 122 000	30 875 000	31 801 000	32 755 000
Kjøp av tjenester, erstatter komm. tj.prod.	17 002 776	21 534 000	31 924 000	32 722 000	33 704 000	34 715 000
Overføringer	15 357 061	11 610 000	14 080 000	14 080 000	14 080 000	14 080 000
Avskrivninger	7 901 357	8 088 000	8 088 000	8 088 000	8 088 000	8 088 000
Fordelte utgifter	-2 248 459	-408 000	-831 000	-831 000	-831 000	-831 000
Sum driftsutgifter	225 019 009	228 285 000	244 705 000	251 096 000	260 481 000	267 655 000
Brutto driftsresultat	-12 184 083	-2 969 000	-7 243 000	-11 617 000	-13 244 000	-17 805 000
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	-837 057	-710 000	-715 000	-1 245 000	-1 519 000	-2 042 000
Mottatte avdrag på utlån	-77 300	-30 000	-	-	-	-
Sum eksterne finansinntekter	-914 357	-740 000	-715 000	-1 245 000	-1 519 000	-2 042 000
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	6 577 663	6 970 000	6 500 000	6 982 000	7 260 000	7 535 000
Avdrag på lån	5 441 873	5 664 000	5 673 000	7 209 000	7 229 000	7 464 000
Utlån	-	80 000	-	-	-	-
Sum eksterne finansutgifter	12 019 536	12 714 000	12 173 000	14 191 000	14 489 000	14 999 000
Resultat eksterne finanstransaksjoner	11 105 179	11 974 000	11 458 000	12 946 000	12 970 000	12 957 000
Motpost avskrivninger	-7 901 357	-8 088 000	-8 088 000	-8 088 000	-8 088 000	-8 088 000
Netto driftsresultat	-8 980 262	917 000	-3 873 000	-6 759 000	-8 362 000	-12 936 000
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	-3 070 466	-756 000	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-271 801	-260 000	-230 000	-	-	-
Bruk av bundne fond	-4 493 274	-2 032 000	-2 062 000	-2 062 000	-2 062 000	-2 062 000
Sum bruk av avsetninger	-7 835 541	-3 048 000	-2 292 000	-2 062 000	-2 062 000	-2 062 000
Overført til investeringsbudsjettet	1 100 278	924 000	4 096 000	4 864 000	704 000	704 000
Avsatt til dekn. av tidl. års regnsk.m. merforbr.	12 309 609	9 000	-	-	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	594 000	451 000	1 322 000	3 210 000	8 973 000	13 547 000
Avsatt til bundne fond	2 055 959	747 000	747 000	747 000	747 000	747 000
Sum avsetninger	16 059 845	2 131 000	6 165 000	8 821 000	10 424 000	14 998 000
Regnskapsmessig mindreforbruk	755 958	-	-	-	-	-
Regnskapsmessig merforbruk	-	-	-	-	-	-
Resultat etter interne finanstransaksjoner	-0	-	-	-	-	-

Befolkningsutvikling

Historikk

År	Folke- mengde 1. januar	Levende -fødte	Døde	Fødsels- oversk.	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- flytting	Folke- tilvekst	Endring i %
2000	3 389	41	50	-9	122	135	-13	-22	-0,65 %
2001	3 367	32	51	-19	113	109	4	-15	-0,45 %
2002	3 352	36	42	-6	107	127	-20	-26	-0,78 %
2003	3 326	42	72	-30	104	149	-45	-75	-2,25 %
2004	3 251	32	42	-10	133	109	24	14	0,43 %
2005	3 265	27	42	-15	117	124	-7	-22	-0,67 %
2006	3 243	31	43	-12	82	119	-37	-49	-1,51 %
2007	3 194	27	35	-8	122	132	-10	-18	-0,56 %
2008	3 176	34	39	-5	121	88	33	28	0,88 %
2009	3 204	31	52	-21	112	109	3	-18	-0,56 %
2010	3 186	17	32	-15	125	133	-8	-23	-0,72 %
2011	3 174	23	25	-2	54	57	-3	-5	
2011*	3 159								
Gj.sn. siste 10 år		31	45	-14	114	120	-6	-20	-0,62 %
Gj.sn. siste 5 år		28	40	-12	112	116	-4	-16	-0,50 %

Kilde: SSB. * okt. 2011. Tall for 2011 gjelder pr. 1. halvår
Sør-Aurdal kommune har hatt en negativ befolkningsutvikling de siste 10 år, med en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 20 innbyggere.

Prognose for befolkningsutviklingen i planperioden

	2011	2012	2013	2014	2015
Innb. 0-5 år	188	194	197	202	180
Innb. 6-15 år	411	393	394	372	361
Innb. 16-66 år	1 971	1 972	1 957	1 946	1 944
Innb. 67-79 år	374	379	388	404	422
Innb. 80-89 år	165	170	175	168	161
Innb. 90 år og over	54	46	44	38	44

Framskrivningen er hentet fra SSB sine prognoser. Hovedalternativet for framskrivning av befolkningen er gitt navnet MMMM, som står for mellomnivået for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring.

Som det framgår av tabellen er det i denne framskrivningen forventet nedgang i de yngste aldersgruppene 0 – 16 år. Også en svak nedgang i aldersgruppen 16 – 67 år.

Økonomiske forutsetninger

Inntekts- og formuesskatt

Skatteveksten har på landsbasis de senere år vært høy, mens den for Sør-Aurdal har vært svakere og mer variabel fra år til år. Etter en nedgang i 2011 forventes det en økning i 2012. I økonomiplanen er det lagt inn en skattevekst tilsvarende det som er beregnet på landsbasis, ut fra KS sine prognoser.

Inntekter (1000 kr.)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inntekts- og formuesskatt	58 784	60 240	57 305	59 769	60 407	61 056	61 709
Endring fra året før	9,0 %	2,5 %	-4,9 %	4,3 %	1,1 %	1,1 %	1,1 %
Prosent av landsgjennomsnittet	81,2 %	79,4 %	80,0 %	81,4 %	81,4 %	81,4 %	81,4 %

Skatt er sammen med rammetilskuddet den viktigste inntektskilden for kommunen, og er en vesentlig del av de frie inntektene.

Skatteinntektene utgjør i 2012 og resten av økonomiplanperioden mellom 22 og 24 % av kommunens totale driftsinntekter.

Rammetilskudd

Etter dagens prognoser vil utgiftsutjevningen øke med anslagsvis 4,9 mill. kr. i økonomiplanperioden. Samtidig vil innbyggertilskuddet bli økt med 23 mill. kr. og netto inntektsutjevning øker.

Inntekter (1000 kr.)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Utgiftsutjevningen	37 044	38 769	33 678	31 865	33 658	35 170	36 760
Inntektsutjevning	9 144	11 213	10 226	9 517	9 618	9 722	9 826
Innbyggertilskudd	30 271	32 419	60 666	65 980	74 438	81 428	89 015
Overgangsordninger/tillegg	3 277	1 796	485	2 960	689	689	689
Skjønnsmidler	308	375	250	1 100	1 000	900	800
Småkomm./distriktstilskudd	5 535	4 338	4 839	4 996	4 996	4 996	4 996
Rammetilskudd	85 579	88 910	110 144	116 418	124 399	132 905	142 086

Sammen med skatteinntektene er rammetilskuddet den delen av kommunens inntekter som utgjør de frie inntekter. Rammetilskuddet beløper seg til mellom 46 og 50 % av de totale driftsinntektene i økonomiplanperioden. Tabellen over viser de forskjellige elementene i rammetilskuddet.

Innbyggertilskudd

Dette er et likt tilskudd pr. innbygger, og utgjør i 2012 kr. 20.887. Det er beregnet en økning i innbyggertilskuddet i perioden som følge av senket skatteandel, slik at beløpet pr. innbygger i 2015 er økt til kr. 28.178.

Skjønnsmidler

Skjønnsmidlene tildeles av fylkesmannen etter en samlet vurdering av kommunenes utfordringer samt forhold kommunene kan legge vekt på gjennom søknad. Sør-Aurdal får for 2012 kr. 1,1 mill.

Veksten bortsett fra for 2012 har for Sør-Aurdal vært svært begrenset

Småkommunetilskudd / Distriktstilskudd Sør-Norge

Småkommunetilskuddet har tidligere vært utbetalt til kommuner med under 3.200 innbyggere. I 2009 ble det innført et nytt Distriktstilskudd for enkelte kommuner i Sør-Norge med over 3.200 innbyggere, samtidig som utmålingen av småkommunetilskuddet ble endret. Det er folketallet pr. 1. januar i året før budsjettåret som legges til grunn ved utmålingen av tilskuddet. Størrelsen på småkommunetilskuddet er økt fra 2011.

Finans

Rentekompensasjon

Det vil bli søkt om rentekompensasjon for låneopptak som knytter seg til utbedringer og evt. utbygginger ved skolene.

Fra tidligere prosjekter mottar kommunen rentekompensasjon for Reform-97, utbygging av omsorgsboliger og sykehjemsplasser og utbygging ved Sør-Aurdal ungdomsskole. Tilskuddene baserer seg på Husbankens lånerenter, og vil med dagens rentesatser utvikle seg slik i økonomiplanperioden:

(Tall i 1000 kr.)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Reform '97	307	295	251	245	239	233
SAUS	317	345	325	305	286	264
Omsorg/sykehjem	2 398	2 453	2 401	2 359	2 317	2 274
Sum tilskudd	3 022	3 093	2 978	2 909	2 841	2 771

Renteinntekter og renteutgifter, avdrag på lån

Renter/avkastning på innskudd og plasseringer beregnes til gjennomsnittlig 2,5 % i 2012, 3,0 % i 2013, og 3,5 % i 2014 og 2015.

Renteutgiftene beregnes å ligge gjennomsnittlig 0,3 % høyere, altså 2,8 % i 2012, 3,3 % i 2013, og 3,8 % i 2014 og 2015.

Renter på eksisterende og nye lån er lagt inn i økonomiplanens forutsetninger.

Avdrag på lån er budsjettert ut fra vedtatte avdragsplaner og forutsatte nye låneopptak.

Utgiftsforutsetninger

Drift og investering

I samsvar med regnskapsforskriftene er kommunens budsjett inndelt i en driftsdel og en investeringsdel.

Av driftsbudsjettet er omtrent 64 % bundet opp i lønn og sosiale utgifter, resten skal dekke kostnader til tjenestekjøp, materiell og utstyr til kommunens tjenesteproduksjon. Driftsutgiftene er nokså stabile, med en årlig økning på mellom 2,6 og 3,7 % i snitt.

Investeringsbudsjettet varierer mer fra år til år, og omfatter enkeltprosjekter som for en stor del finansieres med låneopptak. Med en solid driftsøkonomi ville en større del av investeringene kunne bli finansiert med egne midler, noe som fører til mindre rente- og avdragsutgifter i framtiden. Betaling av renter og avdrag er en vesentlig utgiftspost i driftsbudsjettet vårt.

Lønns- og prisforutsetninger

Det er gjennomgående benyttet følgende budsjettforutsetninger:

Lønnpåslag på korrigert grunnlag:	3,50 %
Pensjon fellesordningen:	19,73 %
sykepleiere	21,25 %
lærere	14,64 %
Arbeidsgiveravgift:	6,40 %
Andre driftsutgifter:	0,00 %
Inntektsposter:	varierende

Beregnet utgift til lønnsoppgjør er i det alt vesentlige plassert på felles tjenesteområde, og blir fordelt når resultatet er kjent.

Det har ikke vært mulig med en generell prisjustering av utgifter, slik at i realiteten er det faktiske endringer og nedjustering der det er mulig som er lagt til grunn for å oppnå budsjettbalanse.

Generelt om den økonomiske utviklingen, hovedtall

Langsiktig gjeld

(Tall i 1000 kr.)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lånegjeld 1/1	130 381	139 075	146 465	160 099	182 664	175 249
Låneopptak	14 400	13 340	19 593	30 060	100	100
Avdrag	5 706	5 950	5 959	7 495	7 515	7 750
Lånegjeld 31/12	139 075	146 465	160 099	182 664	175 249	167 599
Pr. innbygger	44	46	51	58	55	53

Det største låneopptaket i 2012 er knyttet til etableringen av offentlig/privat samarbeid om bofellesskap knyttet til beboere i miljøarbeidertjenesten.

Fond

(Tall i 1000 kr.)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bundne driftsfond	10 807	9 522	8 207	6 892	5 577	4 262
Ubundne inv.fond	10 121	10 121	9 121	9 121	9 121	9 121
Bundne inv.fond	1 204	1 204	1 204	1 204	1 204	1 204
Disposisjonsfond	5 458	5 649	6 741	9 951	18 924	32 471
Sum fondsmidler	27 590	26 496	25 273	27 168	34 826	47 058

Det legges opp til en styrking av fondsreservene med i alt 21 mill. kr. i planperioden. Det er helt nødvendig å bygge opp igjen disposisjonsfondet slik at vi har mulighet til å møte uforutsette hendelser i driften. Disposisjonsfondet alene bør utgjøre mellom 10 og 15 % av driftsinntektene. I 2012 vil disposisjonsfondet utgjøre 2,7 %, mens det etter forutsetningene i økonomiplanperioden har kommet opp på 11,4 %.

Netto driftsresultat

(Tall i 1000 kr.)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsinntekter	237 203	231 254	251 948	262 713	273 725	285 460
Netto driftsresultat	8 980	-917	3 873	6 759	8 362	12 936
Netto driftsres. i %	3,79 %	-0,40 %	1,54 %	2,57 %	3,05 %	4,53 %

I planperioden vil gjennomsnittlig driftsresultat være snaut 3 %. Vi nærmer oss målsettingen om å få et stabilt resultat på mellom 3 og 5 %.

Forutsetningen for disse resultatene er at driftsnivået ikke økes vesentlig, og et stort usikkerhetsmoment her er hvordan vi klarer å tilpasse oss de økte utfordringene i samhandlingsreformen. Tjenestnivået forutsettes videreført på dagens nivå.

Felles for driftsområdene

Årsverksramme

Gjennom tjenestestedenes kommentarer fremgår det at Sør-Aurdal kommune har følgende utvikling i faste stillingshjemler:

Ansvar/tjeneste		2011	2012
150	1200 Rådmannens stab	7,50	7,70
	1205 Kommunekassen ¹⁾	4,50	3,80
	1210 Tingvoll - fellesfunksjon	0,40	0,50
	1810 Hovedtillitsvalgt	0,30	0,20
154	5000 Planarbeid etter plan- og bygningsloven	7,50	7,50
	5205 Landbruk	2,00	2,00
	4720 Kulturadministrasjon	0,60	0,60
156	1235 Innkjøp Valdres	1,00	1,00
	2600 SA musikk/kulturskole	1,65	1,65
	4000 Norskopplæring innvandrere	1,20	1,20
	4300 Innvandrertjenesten	1,00	1,50
200	Skole undervisn.pers.	49,30	50,58
200	Skole/SFO - ass., merkantil	6,52	8,49
210	2250 Tjenesteleder skole	1,00	1,00
	4900 Vassfarete leirskole	1,75	1,75
300	Barnehage	28,30	28,60
310	Tjenesteleder - barnehage	1,00	1,00
350	Sør-Aurdal folkebibliotek	1,50	1,50
400	Helsesøster, helsestasjon	3,30	3,30
401	NAV - kommunal	1,50	1,50
402	Fysioterapitjeneste	2,90	2,90
403	3405 Administrasjon åpen omsorg	1,60	2,00
	3410 Hjemmesykepleie	20,83	20,83
	3415 Hjemmehjelp	5,86	5,15
	3425 Brukerstyrt personlig ass.	2,56	2,74
	4220 Psykisk helsearbeid	6,45	6,45
404	Sør-Aurdalsheimen	47,60	48,60
405	Miljøarbeider tjenesten ²⁾	42,23	43,45
415	2255 Logopedtjeneste	0,40	0,40
	4160 Kommunelege	0,98	0,98
	4200 Legetjenesten - helseskr.	3,40	3,40
	4190 Tjenesteleder helse og familie	0,75	1,00
500	Drift/vedlikeholdstjenesten	17,97	17,87
Sum årsverksramme		275,35	281,14

- 1) Reduksjonen skyldes at skatteoppkreverfunksjonen f.o.m. 01.11.11 er overført til interkommunal tjeneste i Nord-Aurdal kommune.
- 2) Økningen fra 2011 til 2012 er ikke reell; den skyldes at stillingsressurser som over en tid er benyttet på midlertidig basis nå er gjort om til faste, bl.a. med grunnlag i Arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidig tilsetning.

Interne stab- og støttefunksjoner

Politiske ansvarsområder

Kapittelet omfatter politiske ansvarsområder, interkommunal revisjonsordning, kontingenter (KS, LVK) og overføring til Kirkelig fellesråd.

Endringer fra 2011 til 2012:

- Alle formannskapsmøter (9) skal holdes på dagtid. 4 av 7 kommunestyremøter skal holde på dagtid.
- Formannskapet behandler saker etter plan og bygningsloven.
- Komiteene er avvirket, ikke lagt inn godtgjørelse
- Det er ikke valg i 2012
- Lagt inn noe midler til opplæring i forb. med nye styrer / råd
- Overføring av midler til Kirkelig fellesråd er økt med kr. 25.000,-

Stab / støtte

Ansvaret omfatter rådmannens stab og støttefunksjoner for samtlige tjenestoområder
Området omfatter også bibliotek.

Endringer fra 2010 til 2011:

- Lagt inn midler tilsv. 0,3 stilling (vakant) regnskap / lønn. Områdene har i lengre tid vært sårbare, og gjentatte påpekninger fra Kommunerevisjonen om bedre ressurstilgang.
- Fom november 2011 er det opprettet felles skatteoppkrever i Valdres, utgiftene belastes art for tjenestekjøp fra andre kommuner.
- Inntektsøkning i forhold til premieavvik pensjoner på om lag 5,8 mill
- Lønnsoppgjør, 2012 er et hovedoppgjør, det er lagt inn 3,5% økning på 8 mnd.
- Lagt inn midler til oppgradering av økonomisystemet kr. 350'

Utfordringer 2012:

- Samlokalisering av avdeling stab / støtte vil gi en bedre ressursutnyttelse med større muligheter for "overlapping" spesielt i forhold til lønn og regnskap.
- Det stilles høye forventninger til avdelingen i forhold til service, kvalitet og kompetanse. Utstrakt bruk av IT verktøy/systemer for å øke servicenivået og effektivisere saksbehandlingen er en nødvendighet. Dette fordrer stadige oppdateringer i forhold til kurs/ opplæring (herunder også kommunens saksbehandlere), og det er helt nødvendig å sette av midler til kompetansebygging.
- Nytt økonomi,- lønns- og personalsystem (Enterprise) skal innføres i 2012. For at det nye systemet er "oppe og står" og fungerer optimalt for hele organisasjonen så raskt som mulig, vil endringen kreve betydelige ressurser i 2012, både til opplæring av de ansatte i intern stab og støtte, og til iverksetting. Det nye systemet fordrer også opplæring i forhold til de øvrige av kommunens tjenestesteder
- Arbeidet med en overordnet, strategisk kompetanseplan for hele organisasjonen Sør-Aurdal kommune skal være på plass i løpet av 2012. Arbeidet ledes og koordineres av intern stab og støtte, og krever involvering av mange ansatte innenfor samtlige tjenester.
- Sørge for at Sør-Aurdal kommunes styringssystem, som ble vedtatt og innført i 2010, følges opp av tjenestestedene / avdelingene i tråd med intensjoner og vedtatte målsettinger, og bistå dem i dette arbeidet. Dette omfatter også gjennomføring av bruker- og medarbeiderundersøkelser, og analyse og oppfølging av resultatene.

- Sørge for at nytt HMS- / internkontrollsystem, som er vedtatt og innført i 2011, følges opp av tjenestestedene / avdelingene i tråd med intensjoner og vedtatte målsettinger, og bistå dem i dette arbeidet. Systemet er sektorovergripende, men må brukes / nyttes aktivt på den enkelte arbeidsplass for at det skal ha sin verdi, og for at krav i lov- og forskriftsverk skal kunne innfris.
- Innføring av politikerportal for formannskapetets medlemmer.

Plan, næring, utvikling og kultur

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har følgende overordnede mål på området:

Næring, utbygging, samferdsel og arealbruk

- ◆ Kommunen skal legge forholdene til rette for utvikling og vekst innen eksisterende og ny virksomhet til beste for innbyggerne og samfunnets behov.
- ◆ Videreutvikle Sør-Aurdals allsidige næringsliv ved å bygge på eksisterende bedrifter og næringer, samt søke videreutvikling gjennom nye tiltak og etableringer.
- ◆ Universell utforming skal legges til grunn.
- ◆ Kommunen skal prioritere arbeid og aktivitet for ungdom i alderen 18 til 25 år.
- ◆ Opprettholde et levedyktig landbruk med produksjon av mat, trevirke og utmarksprodukter til beste for næringens utøvere og samfunnets behov.
- ◆ Kommunal utbygging skal legges vekt på langsiktighet og økonomisk drift.
- ◆ Ved utbygging skal det legges vekt på løsninger som totalt sett gir lavest mulig kostnader gjennom investeringens levetid.
- ◆ Kommunen skal være en foregangskommune med hensyn til i størst mulig grad å benytte klimanøytral energi og være en pådriver for at ENØK-tiltak hensyntas i alle bygg.
- ◆ Kommunen skal sikre etterspørselen etter drikkevann for innbyggere og tilreisende med vann av forskriftsmessig drikkevannskvalitet.
Drikkevannkildene skal sikres slik at forsyningen blir sikker og økonomisk forsvarlig.
- ◆ Kommunen skal behandle avløpsvann på en slik måte at helse- og miljøskader eller sjenerende forhold ikke oppstår.
- ◆ Vegene er et av de viktigste virkemidlene i distriktspolitikken. Vegnettet er av stor betydning for å opprettholde bosettingen og for å legge til rette for en utvikling i de enkelte bygdene.
- ◆ Kommunen skal arbeide aktivt for å påskynde utbedring av riks- og fylkesveger, og tilrettelegge for rasteplasser og gang- og sykkelvei langs deler av E-16.
Egne ressurser samles for best mulig utvikling i de enkelte bygder der folk bor.
- ◆ Arealressursene skal forvaltes slik at inntjeningen kan øke innenfor et vidt spekter av aktiviteter med basis i en bærekraftig utvikling. Dyrka jord, også tidligere brukt jordbruksareal og produktiv skog, skal sikres som produksjonsgrunnlag for framtidig landbruk. Arealene skal brukes uten å forringes, det biologiske mangfoldet og befolkningens tilgang til friluftsområder skal sikres.
- ◆ Det skal være sterke samfunnsgagnlige årsaker tilstede for å omdisponere dyrka jord til annen bruk.
- ◆ Kommunen har store områder som med fordel kan nyttes til bolig- og ervervsbebyggelse.
Fradeling til slike formål skal det sees "romslig" på dersom det ikke går ut over dyrka mark, arrondering, landskapshensyn eller kulturlandskap.
- ◆ Fritidsbebyggelse avklares gjennom regulering etter overordnet planlegging i kommuneplanens arealdel.
- ◆ Kommunen skal ha en positiv holdning til næringsmessig bruk av verneområdene i kommunen.

- ◆ Kommune skal ha en positiv holdning til utvikling og utbygging av småkraftverk og bidra til at lokale utbyggere gis best mulig vilkår for å bygge ut vannkraft
- ◆ Landbruksplanen for Sør-Aurdal kommune legges til grunn for de fleste landbruksspørsmål i kommunen.

Utfordringer i planperioden

- Innenfor tildelte rammer skal Planavdelingens virksomhet bygge på service, kvalitet og oppdatert kompetanse.
- Forvaltningsoppgavene skal prioriteres, løses forutsigbart og med høy kvalitet.
- ”Kommunal planstrategi” skal benyttes som et redskap for å prioritere de viktigste planoppgavene.
- Arealplanlegging – herunder kommuneplanens arealdel - skal benyttes som et virkemiddel for å sikre en langsiktig ressursforvaltning - og som et redskap i utviklingsarbeidet.
- Avdelingen skal framstå som utviklingsrettet og med fokus på bosetting og verdiskaping i næringslivet – herunder landbruket.
- Videreutvikle og holde ved like digitale verktøy for å øke servicenivået og effektivisere saksbehandlingen.
- Oppgradering av barnvesen

Kultur

I ”Kommuneplanens samfunnsdel for Sør-Aurdal 2008-2018” heter det:

*I samarbeid med næringsliv, frivillige lag, organisasjoner o.l. skal Sør-Aurdal kommune videreutvikle et **allsidig kultur- og idrettsliv** og sine lokalsamfunn med Bagn som det funksjonelle kommunesenteret.*

Med de tilgjengelige ressurser skal kommunen gi det eksisterende næringsliv så gode rammebetingelser som mulig, samtidig som det samarbeides på alle plan (fylke, region) for å stimulere til utvidelser og nyetableringer.

*Arbeid, bolig, **kultur** og tjenestetilbud vil fortsatt være de viktigste forutsetningene for trivsel i Sør-Aurdal. Folk må i størst mulig grad få bo der de vil, og være sikre på at kommunal service når fram uavhengig av bosted, kjønn og alder. Kommunesenteret skal ha sentrale funksjoner, med livskraftige bygder med mest mulig service også lokalt.*

*Kommunen skal ha et **rikt og allsidig kulturliv**, blant annet gjennom **kulturskolen**, samt bruke **kulturlivet** som virkemiddel for å fremme bosetting.*

*Kommunen vil gjennom **målstyrt anleggsutbygging** bidra til at den samlede anleggsmassen i kommunen gir flest mulig anledning til å drive **idrett og fysisk aktivitet** på sitt nivå der de bor. Det skal sikres varierte og sammenhengende grøntarealer i nærområdet, rom for lek, gang- og sykkelveier og trygg skolevei.*

Bruke fysisk aktivitet for å forebygge sykdom og tilrettelegge for arbeidslivet.

Visjon i ”Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet”:

Idrett og fysisk aktivitet for alle.

I denne visjonen ligger det at kommunen gjennom sin idrettspolitikkk skal legge til rette for den organiserte idretten og egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter.

Målgruppe

Alle aldersgrupper, spesielt barn og ungdom.

Selv om visjonen innebærer at hele befolkningen skal ha tilbud om fysisk aktivitet som de finner meningsfylt, skal barn og ungdom stå i sentrum for kommunens engasjement. Videre anleggsutbygging i kommunen bør i særdeleshet gi prioritet til disse spesielle gruppenes behov.

Friluftsliv er en lavterskelaktivitet, som kommunen vil satse på i arbeidet med tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet for alle.

Målsetninger

Overordnet mål:

Kommunen vil gjennom målstyrt anleggsutbygging bidra til at den samlede anleggsmassen i kommunen gir flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet på sitt nivå der de bor.

”Kulturmelding 2006” trekker opp følgende målsettinger for kulturområdet:

- 1) Ha et rikt og allsidig kulturliv.
- 2) Ha et godt samarbeid med lag og foreninger i kommunen.
- 3) Bruke kulturlivet som virkemiddel for å fremme bosetting.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell – kultur

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe (2010)	Oppland (2010)	Landet u/Oslo (2010)
	2008	2009	2010			
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter Enhet : Prosent	2,0	1,9	2,1	2,3	3,9	4,4
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger Enhet : Kroner	895	881	1013	1 265	1 556	1 681
Netto driftsutgifter til kino per innbygger Enhet : Kroner	20	17	12	3	28	17
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger Enhet : Kroner	84	87	81	-120	261	193
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger Enhet : Kroner	75	67	92	129	120	159
Kommunale driftstilskudd til lag og foreninger pr lag som mottar tilskudd Enhet : Kroner	8 109	10 767	11 523	9 614	25 468	28 549

Utfordringer i planperioden

- Tilrettelegging for og et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger i kommunen om et allsidig kulturtilbud.
- Stimulering av kulturlivet i kommunen.
- Oppfølging og oppdatering av ”Kulturmelding 2006”.
- Oppfølging av ”Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Sør-Aurdal kommune”, ny plan for perioden 2012-2015.

- Søknader om spillemidler til anleggsutbyggingen.
- Rullering av handlingsprogrammet i 2012.
- Turkarusellen, samarbeid med idrettslagene i kommunen.
- Den kulturelle skolesekken (DKS): Oppfølging av ”Plan for Den kulturelle skolesekken i Sør-Aurdal kommune 2012-2015”.
- Videre drift av Bygdekinoen i kommunen.
- Kulturmeldinga avløses av ”Kulturplan for Sør-Aurdal”, må ev. prioriteres i ”Kommunal planstrategi”.
- Kostra: Sør-Aurdal bruker relativt lite penger på kultur og kulturskole sammenlignet med andre kommuner.
- Innbyggerundersøkelsen: Kommentarer og forslag til tiltak for å styrke kulturlivet i kommunen.

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
Kulturmidler Antall lag og organisasjoner som får utbetalt tilskudd til drift fra kulturmidlene	Telling	54	54	55
Idrett Andel av barn og unge i alderen 0-19 år som er medlemmer i idrettslag (%)	Kulturmiddel-søknader og innbyggerstall 0-19 år fra SSB	66,22	68	70
Anleggsutbygging Antall godkjente spillemiddelsøknader (ordinære anlegg og nærmiljøanlegg)	Telling	4	5	5
Bygdekinoen Tilfredshet med kinotilbudet målt i antall besøkende i gjennomsnitt per kinokveld	Halvårsrapporter fra Bygdekinoen	2010: 22	23	25
Den kulturelle skolesekken Antall produksjoner i Den kulturelle skolesekken	Telling Skoleårsrapporter	2010/11: 22	23	25

Opplæring skole

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på området:

- Elevene i Sør- Aurdal kommune skal møte et godt skolemiljø som gir læring og trivsel for alle
- Kommunen skal skape en felles pedagogisk forståelse for hva et godt skolemiljø er, og gi innsikt i hvordan en kan oppnå dette
- Personalet skal gis kompetanse til å takle hverdagen i klasserommet både praktisk og pedagogisk.
- Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn.
- Tilrettelagt undervisning med tidlig hjelp til barn med spesielle behov er viktig.
- Kommunen skal ha et rikt og allsidig kulturliv, blant annet gjennom kulturskolen, samt bruke kulturlivet som virkemiddel for å fremme bosetting.

Ut i fra dette vil skole fokusere på følgende utfordringer:

- Tilfredsstillende resultat på elevundersøkelsen, foreldreundersøkelsen og medarbeiderundersøkelsen. Områder som mobbing, faglig utfordring, faglig veiledning, motivasjon, mestring, skole-hjemsamarbeid, tilrettelegging av opplæringen og arbeidsro vil være i fokus.
- Skolene skal øke det faglige nivået, målt ved hjelp av nasjonale prøver. Måltall fra år til år vil gi verdifull informasjon over tid (langsiktig utvikling), men det vil kunne vise store variasjoner fra år til år. Det er viktig å huske at elevgrunnet fra ett år til neste vil være ulikt, og slik ikke vil være direkte sammenlignbart. Det ville vært en bedre tilbakemelding å sammenligne resultater fra samme kull for å kunne vurdere læringsutbyttet. Det vil si å sammenligne resultatet for 8.trinn med resultatet denne klassen hadde da de gikk i 5.trinn.
- Flest mulig som ønsker det, skal gis et tilbud via musikk- og kulturskolen

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell skole (KOSTRA)	Sør- Aurdal			Kommune -gr. 4 2010	Oppland 2010	Landet u/Oslo 2010
	2008	2009	2010			
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning (202), per elev	77 554	79 777	83 040	99 410	77 457	72 485
Netto driftsutgifter til SFO (215) i prosent av samlede netto driftsutgifter	0,3	0,1	0,1	0,3	0,4	0,5
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	8,3	8,5	8,7	9,5	7,9	8,2
Timer spesialundervisning i prosent av antall lærertimer totalt	19	21,9	26,9	20,2	17,9	17,3
Elever per kommunale skole	84	80	103	61	173	203
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4.årstrinn			10,8	9,2	11,8	13

Faktatabell skole (KOSTRA)	Sør- Aurdal			Kommune -gr. 4	Oppland	Landet u/Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7.årstrinn			10,5	9,3	12,4	13
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.klasse	11,2	10,9	11	9,1	13,3	14,7

Gruppestørrelsen: her har SSB gått over til en annen registrering for barnetrinnet, slik at vi ikke kan se utviklingen direkte ut i fra tallene vi finner i KOSTRA Tidligere år har det blitt registrert gj.sn.gruppestørrelse for 1.-7.klasse, slik at jeg ikke har tall for 1.-4. kl. og 5.-7.kl. for 2008 og 2009.

Det har blitt stor fokus på gjennomføringsgraden for elever i videregående skole. Flere tiltak er initiert fra sentralt hold, deriblant Ny-GIV. Vi velger derfor å ta med en oversikt over fullføringsgraden på Vg 1. Tallene presenteres samlet for Sør- Aurdal kommune med bakgrunn i små elevkull ved HBU. Tallene sammenlignes med Oppland samlet.

A=alternativ opplæringsplan (IOP)

B=Bestått i alle fag

I=Ikke bestått

M=Mangler grunnlag for vurdering i ett eller flere fag (Ny fra og med 2010)

S=Sluttet

	A		B		I		M		S	
	SA	Oppland	SA	Oppland	SA	Oppland	SA	Oppland	SA	Oppland
2006	0%	2%	95%	82%	4%	13%	-		1%	3%
2007	10%	2%	76%	78%	10%	16%	-		3%	4%
2008	2%	2%	90%	82%	6%	11%	-		2%	6%
2009	2%	3%	94%	79%	0%	9%	2%	5%	2%	4%
2010	2%	3%	88%	78%	7%	11%	3%	5%	0%	3%

Faktatabell kulturskole (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe (2010)	Oppland (2010)	Landet u/Oslo (2010)
	2008	2009	2010			
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per innbygger Enhet : Kroner	167	153	148	323	251	246
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, i prosent av samlede netto driftsutgifter Enhet : Prosent	0,4	0,3	0,3	0,6	0,6	0,6
Brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker Enhet : Kroner	8 536	7 664	7 505	7 793	13 581	14 505
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år	20,6	22,3	22,9	27,6	18,8	15,5

Utfordringer i planperioden:

- Ved Begnadalen skole er det få elever og få lærere. Skoleåret 2011/2012 er det 40 elever ved skolen. Det ligger en utfordring i å legge til rette for et elevmiljø der samtlige elever trives og et utviklende og givende fagmiljø for de ansatte, som omtalt i kommunens samfunnsdel. En så liten skole blir i tillegg sårbare i forhold til fravær blant lærerne.

- Det er en utfordring for samtlige skoler i kommunen å få knyttet til seg kvalifiserte vikarer. I tillegg har det vært få, i noen tilfeller ingen, kvalifiserte søkere til utlyste stillinger.
- SAUS, Bagn skule og HEBU mangler IKT-utstyr: skrivere, kamera, maskiner osv. Budsjettforslaget for 2012 vil medføre en vesentlig forbedring på dette området. I tillegg er det i perioder knyttet problemer til nettverket på skolene; påloggingstiden er for lang og dersom det er for mange brukere samtidig opplever vi at elevene "faller ut" fra nettet.
- Ungdomsskolene: det vil komme til å bli et problem at kommunen ikke har nok utdannede språklærere. Ressursmessig kan vi ikke forvente at rammene økes slik at vi kan ansette språklærere. Vi har også ved tidligere utlysninger sett at vi ikke får knyttet til oss filologer, bl.a. pga. knappe stillingsrammer. Det vil derfor være behov for å utdanne allerede ansatte lærere. Innenfor budsjetttrammene for 2012 er det dessverre ikke tilgjengelige ressurser til å utdanne allerede ansatte lærere dersom vi skal gå inn på 20/40/40/modellen. (Læreren jobber 20%, kommunen betaler 40% og staten betaler 40%) Det er fremmet forslag om at dette skal endres til 25-25-50. Dersom dette vedtas kan vi vurdere saken på nytt.
- Det ble lagt inn noe økonomisk støtte fra kommunens side for å utdanne rådgivere budsjettåret 2011, men det var ingen som hadde kapasitet til å ta denne utdanningen i tillegg til 100% stilling.. I tillegg er det en utfordring å kunne ivareta elevene på en tilfredsstillende måte de dagene lærerne er på samlinger. Det er en lærer som tar karriereveiledning med støtte fra kommunen.
- Fra januar 2012 skal ungdomsskolene delta i prosjektet Ny- GIV. Ny-GIV er et sentralt initiert prosjekt der målet er å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Målgruppen er de 10% svakest presterende elevene i 10.klasse, målt ved terminkarakteren 1.termin. Disse elevene skal ha et tilbud om 7,5 klokke timer med grunnleggende lese-, skrive- og regneopplæring fra januar og fram til eksamen. Dette er ressurskrevende i forhold til gjennomføring for elevene og skolering av lærerne.
- Fra høsten 2012 skal det innføres valgfag for 8.klasse med utgangspunkt i programfag fra videregående. Innføringen av valgfag vil medføre gruppedelinger og et økt behov for lærere. I tillegg vil dette bli en dyr ordning da små ungdomstrinn vil få et lavt elevtall pr. gruppe. Statlige overføringer vil utgjøre en halv time pr. uke, slik at resten må dekkes innenfor egne rammer.
- Fra høsten 2012 vil SAUS tilby arbeidslivsfag som et alternativ til språklig fordypning. Dette er en forsøksordning.
- Som faktatabellen viser, har **timer til spesialundervisning i prosent av antall lærertimer** økt til 26,9% i 2010. Samtidig har ikke antallet elever som mottar spesialundervisning økt tilsvarende. Konsekvensen av dette er at en mindre del av lærerårsverkene kan brukes til ordinær undervisning. Dette er en stor utfordring i forhold til å kunne tilrettelegge undervisningen best mulig som omtalt i kommunens samfunnsdel. Ved fravær må skolene ofte redusere spesialundervisningstilbudet.
- Skolene har flere elever på venteliste hos PPT, og det vil derfor komme en god del sakkyndige vurderinger som anbefaler enkeltvedtak om spesialundervisning i løpet av skoleåret. Alle nye vedtak kan ikke løses ved at elever knyttes opp mot allerede eksisterende grupper. Det er derfor en stor utfordring i å kunne gi disse elevene det de har krav på innenfor satte økonomiske rammer. Det er bekymringsverdig at PPT har så lang saksbehandlingstid da vedtak om spesialundervisning ikke kan fattes før sakkyndig utredning foreligger. PPT har gitt beskjed om at de må prioritere de "tyngste" sakene slik at PPTs veilederfunksjon/det forebyggende arbeidet, blir skadelidende.
- Hedalen barne- og ungdomsskole: kjøkkenet, naturfagavdelingen og gymavdelingen må rustes opp. Det er også behov for lydisolering av rom.

- Ved HEBU er det alt for få grupperom. Dette vanskeliggjør gjennomføringen av spesialundervisning og annen gruppeundervisning. Utfordringen er sendt over til Drift og Vedlikehold som sammen med rektor skal ha en befaring for å se på mulighetene innenfor eksisterende bygningsmasse.
- SAUS: behovet for opprusting/nybygg/tilbygg på c-blokka er presserende. Bygget fra 1974 er svært nedslitt, og det er behov for et anlegg der det legges til rette for sambruk mellom skole, kulturliv og idrett. Vedtaket i kommunestyret, KS-047/11, medfører at det skal utarbeides en tilstandsrapport der det skal legges vekt på sikring mot flom/oversvømmelse, en utredning vedrørende fukt, soppdannelse m.m, forebygging av eventuelle helseplager forbundet med soppdannelser samt en økonomisk kost-nytteanalyse av forslaget om renovering evt. utvidelse av nåværende bygningsmasse kontra nybygg. I den videre prosessen skal de ulike interessentene trekkes inn. Når saken er ferdig utredet skal den legges fram for ny politisk behandling. Også dette skoleåret har det vært lekkasjer i taket på a-blokka som har medført at gulv har blitt ødelagt. Utbedringsarbeidet på taket er i gang, men ødelagte gulv må repareres. Det er uklart hvor store gulvareal som må skiftes ut, men det er grunn til å frykte at fuktskadene kan være større enn det som kan sees ved "hevelser" i gulvet.
- Bagn skule: store klasser og små klasserom er en stor utfordring i forhold til innklimaet. Det må foretas målinger av luftkvaliteten. Skolen har for dårlig lagringskapasitet. Det er også en organisatorisk og ressursmessig utfordring i klasserommenes størrelse ved Bagn skule. I en del tilfeller må gruppene deles, noe som legger beslag på undervisningspersonell.
- Ved Bagn skule er det utfordringer knyttet til toaletter for elevene. Dette er meldt inn som behov i tilknytning til investeringsbudsjettet.
- En økning i administrative oppgaver: kravet til system og dokumentasjon i skolen øker, og lærere og skoleadministrasjonen bruker stadig mer tid på slike oppgaver.
- Kulturskolen: Å kunne tilby plass til alle barn og unge som søker plass i kulturskolen, samt videreutvikle tilbudet i kulturskolen.

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status 2011		Mål 2012		Mål 2015	
		7.tr	10.tr	7.tr	10.tr	7.tr	10.tr
Sosial trivsel: i hvor stor grad elevene trives på skolen	Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	4,6	4,2	4,6	4,4	4,6	4,5
Mobbing på skolen: andel elever som har blitt mobbet på skolen de siste månedene.	Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	1,7	1,7	1,4	1,4	1,3	1,3
Faglig utfordring: andelen elever som mener at de ikke får store nok faglige utfordringer	Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	Ikke med	4,1	Ikke med	4	Ikke med	4
Faglig veiledning: andelen elever som mener de får tilbakemelding fra lærerne på hva de bør gjøre for å bli bedre.	Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	3,7	3,4	3,7	3,4	3,8	3,6
Mestring: Andelen elever som greier de oppgavene de har som lekse uten å be om hjelp	Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	3,8	3,9	3,9	4	4	4,1
Motivasjon: andelen elever som liker å arbeide med skolefagene	Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	4,1	3,8	4,2	3,9	4,2	4
Nasjonale prøver regning 5.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-3)	Ikke publisert		2		2	
Nasjonale prøver regning 8.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-5)	Ikke publisert		3,3		3,4	
Nasjonale prøver engelsk 5.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-3)	Ikke publisert		1,8		1,9	

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
Nasjonale prøver engelsk 8.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-5)	3	2,9	3
Kartleggingsprøve i lesing for 2.trinn Målt i nivå	Obligatorisk kartleggingsprøve	3	0	0
Nasjonale prøver lesing 5.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-3)	2	2,1	2,2
Nasjonale prøver i lesing 8.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-5)	2,7	3	3,1
Informasjon fra skolen: målt i grad av enighet i påstandene. 1) Jeg/vi blir godt informert om barnets skolefaglige utvikling 2) Jeg/vi blir godt informert om barnets trivsel og sosiale utvikling	Foreldreundersøkelse. (Andelen foreldre som har svart delvis enig eller helt enig)	1) 83% 2) 81%	85%	90%
Trivsel, læring og utvikling: målt i grad av enighet i påstandene 1) Mitt/vårt barn får i alle fag tilrettelagt opplæring i tråd med egne evner og forutsetninger 2) Skolens ledelse og lærerne håndterer mobbing av elevene på en god måte	Foreldreundersøkelse. (Andelen foreldre som har svart delvis enig eller helt enig)	1) 68% 2) 61%	70%	72%
Læringsforholdene på skolen: målt i grad av enighet i påstanden 1) Det er ro og orden i gruppa/klassen som barnet mitt/vårt går i	Foreldreundersøkelse. (Andelen foreldre som har svart delvis enig eller helt enig)	1) 59%	62%	65%
Musikk- og kulturskolen				
Andel barn og unge i grunnskolen som har tilbud i kulturskolen. Nasjonalt mål: 30%.	GSI (grunnskolestatistikk)	22,3	25	30
Antall elevplasser i kulturskolen.	GSI (grunnskolestatistikk)	97	110	120
Antall barn og unge på venteliste til plass i kulturskolen.	GSI (grunnskolestatistikk)	22	10	0
Antall tilbud i kulturskolen	Telling	11	12	13

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2013	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen? (barnetrinn/ungd.trinn)	Medarbeider-undersøkelsen	3,9/4,6	4,1/4,6	4,2/4,7
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb? (baretrinn/ungd.trinn)	Medarbeider-undersøkelsen	4,3/4,6	4,4/4,6	4,5/4,7
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver? (barnetrinn/ungd.trinn)	Medarbeider-undersøkelsen	4,7/4,6	4,7/4,7	4,8/4,8

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datkilde	Status 2010	Status 2011
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-704	
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekt)	Regnskap	900	

Opplæring barnehage

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område barnehage:

- Utviklingsarena for barn og voksne, både praktisk og pedagogisk.
- Bruke Rammeplanen aktivt og bevisst i det daglige.
- Fokus på økt kvalitet innenfor flere områder, videreføre ”Aktive barn i naturen”.
- Full barnehagedekning.

Ut fra dette har kommunedelplan for barnehager fokusert på følgende utfordringer:

- Økt fokus på kvalitet i tilbudet vi gir i barnehagene.
- Økt fokus på kompetanseheving.
- Full barnehagedekning.
- Flere førskolelærere.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune-gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2008	2009	2010			
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	101	120	126	132	133	143
Netto driftsutgifter per innbygger i 1-5 år i kroner, barnehager	14	20	16	28	17	17
Andel barn 1-5 år med barnehageplass (%)	84	87	88	90	89	89
Andel styrere og førskolelærere med godkjent førskolelærerutdanning (%)	64	78	50	67	86	85

Utfordringer i planperioden

- Rekruttere flere førskolelærere. Alternativer for å være mer attraktive å søke seg til er høyere lønn, eller tilbud om permisjon med lønn for de som tar utdanningen desentralisert eller ønsker å ta den.
- Mer fokus på trivsel og ivaretagelse, få ned sykefraværet. Vi skal på personalmøter gjennom året ha temaer/problemstillinger som skal belyse alle sitt ansvar for å skape et godt og stabilt arbeidsmiljø. Gjennom bevisstgjøring og samtaler mener vi at vi på sikt kan få til mer trivsel, at alle føler seg ivarettatt og inkludert.
- Mer kursing, øke kompetansen til de ansatte. Vi ser mer nytte av felles planleggingsdager der alle får deltatt og hørt det samme, enn enkle dagskurs. Fokus blir da å leie inn foredragsholdere som er gode på ulike temaer vi trenger og bli bedre på, samt er gode formidlere.
- Barn med spes behov som krever mer ressurser er kostnadskrevenende. Vi har barn som gjennom året trenger mer hjelp og mer tilrettelegging enn først antatt. Barn som har

vedtak, kan også få endret sine behov, slik at dette er en usikkerhetsfaktor som det er vanskelig å forutse. utfordringer er økonomien i dette.

- Barnehage ble rammefinansiert fra 2011. 2010 var siste året med øremerka tilskudd, så hvordan dette slår ut økonomisk, vil det være vanskelig å si noe om før regnskapet for 2011 foreligger. Isolert sett har ikke barnehage fått mindre å bruke i 2011, men konsekvensene av rammefinansiering ser vi først på sikt.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvor stor grad er du fornøyd med ditt barns sosiale utvikling?	Brukerundersøkelse	5,4	5,5	5,6
I hvor stor grad er du fornøyd med hvordan barnehagen tilrettelegger for det enkelte barns læring?	Brukerundersøkelse	5,1	5,3	5,5
I hvor stor grad synes du ditt barn opplever allsidig lek og aktivitet	Brukerundersøkelse	5,1	5,3	5,5
I hvor stor grad er du fornøyd med dine muligheter for medinnflytelse over tilbudet i barnehagen?	Brukerundersøkelse	4,5	4,8	5
I hvor stor grad er du fornøyd med muligheten for variert oppholdstid (dager pr. uke, timer pr. dag)?	Brukerundersøkelse	5,0	5,2	5,4
I hvor stor grad er du fornøyd med informasjon om hvordan ditt barn har det?	Brukerundersøkelse	4,4	5	5,2
Alt i alt, i hvor stor grad er du fornøyd med barnehagen barnet går i?	Brukerundersøkelse	5,3	5,5	5,6
Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeiderundersøkelsen	4,9	5,0	5,2
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeiderundersøkelsen	4,4	4,8	5,0
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeiderundersøkelsen	4,6	4,8	5,0

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2010	Status 2011
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-1.902	
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekt)	Regnskap	2.691	

Regnskapet for 2010 viser et mindreforbruk på 789 000. 2010 var det siste året med øremerka tilskudd og sammenslåingen av Reinli og Bagn gjorde at vi fikk en del økning i inntekter pga at vi tok inn flere barn. Tjenestetilbudet har ligget på samme nivå som før.

Hjemmetjeneste

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område :

- Skal gi rett hjelp til rett person, til rett tid.
- Skal være en trygg og forutsigbar tjeneste som gir et kvantitativt og kvalitativt likeverdig tilbud til alle innbyggere i kommunen.
- Være et helhetlig lokalt tjenestetilbud som skal gi brukeren økt livskvalitet og mestring av egen livssituasjon, ved økt tilgjengelighet og økt kvalitet på tjenestene.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2008	2009	2010			
Korrigert brto driftsutgifter pr. mottaker av kjernetjenester for hjemmeboende Kr. 1)	150 901	147 256	156 559	207 663	176 698	187 448
Mottakere av kjernetjenester til hjemmeboende, pr 1000 innb. 0-66 år Kr. 1)	36	37	37	24	21	19
Mottakere av kjernetjenester til hjemmeboende, pr 1000 innb. 67-79 år Kr. 1)	132	148	125	101	87	79
Mottakere av kjernetjenester til hjemmeboende, pr 1000 innb. 80+ år Kr. 1)	385	407	422	414	338	346
Totalt tjenestemottakere/ -søkere hjemmetjenesten	283	275	306			
Årsverk i hjemmetjenesten	40,14	37,11	37,11			

1) Hjemmeboende mottakere av kjernetjenester, innbefatter tjenestemottakere både i miljøarbeidertjenesten og hjemmetjenesten.

Utfordringer i planperioden

- Samhandlingsreformen og nye lover gjeldende fra 01.01.12 - lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. samt ny folkehelselov. Gir oss utfordringer ifht at mer ansvar legges ut til kommunene – vi skal forebygge mer, behandle tidligere og samhandle bedre (både innad blant alle tjenester i kommunen, med andre kommuner og med helseforetakene/ sykehusene). Kommunen må ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehusene - gjør vi ikke det må vi betale ”dagbøter/oppholdsbetaling” med kr. 4000,- per døgn. Utfordringen er da om vi har nok personale til å møte dette, samt opparbeide den kompetanse som trengs i fht å møte nye oppgaver.
- Å få utført alle lovpålagte oppgaver på en faglig forsvarlig måte, og med god kvalitet (jmf første kulepunkt), med den ramma som er tildelt tjenesten. Utgifter til pensjonspremie (KLP) øker kraftig i 2012 (noe vi ikke kan påvirke), og for ansvarsområdet må det

beregnes godt over en million kroner i økning på dette fra 2011 – da er det i tillegg lagt inn en reduksjon i stillingsressurser med 0,31 årsverk (naturlig avgang innen hjemmehjelpsområdet). Disse ressursene er det behov for innen hjemmesykepleien, med tanke på bemanning i ”Bemannet bofellesskap”, der de ”fysiske forholdene” snart er klare.

Det er tidligere lagt til grunn en strengere tildeling av tjenester, og det jobbes kontinuerlig med hvordan en best kan nytte ressursene vi har, om det trengs leies inn ved sykdom, om enkelte besøk kan legges til andre ukedager for å spare arbeidstid, kjøreutgifter osv.

Tjenesten utfører kun lovpålagte tjenester, og vi har tidligere gjort en betydelig reduksjon.

- **Kompetanseheving.** Strategisk kompetanseplan for helse- og omsorgstjenesten i Sør-Aurdal kommune er under utarbeidelse, og skal være ferdig i løpet av 2011. I hht tidligere kommunestyrevedtak om å sette av en viss prosent midler til kompetansehevende tiltak, klarer dessverre ikke ansvarsområde å følge opp veksten, men prøver å holde 2011-nivå. Med tanke på samhandlingsreformen er tjenesteleder bekymret for at dette burde vært høyere.
- **Aktiv nattevakt.** De planlegges oppstart av aktiv nattevakt i øvre del av kommunen i løpet av første kvartal 2012 – et samarbeid mellom hjemmetjenesten, miljøarbeidertjenesten og SAH. Dette vil gjøre at vi får nyttet ressurser på en bedre måte for pasientene/brukerne – ressursene kan nyttes aktivt på dag-/kveldstid (”soves ikke bort”). Utfordringen blir overgangen innen de tre områdene, og å få til gode prosesser for både pasienter/brukere og personalet.
- **Saksbehandling.** Vi fikk et avvik fra Fylkesmannen i 2010 om at den formelle saksbehandlingen vår ikke tilfredsstiller lovverket. Vi må bruke mer tid til papirarbeid, og det er behov for å frigjøre ressurser som kan drive med dette. Det jobbes for å få til et ”Tildelingskontor”, også her er det ressurs-spørsmålet som blir den store utfordringen – med de høye KLP-utgiftene er det ikke rom for å frigjøre ressurser til dette.
- **Dokumentasjon.** Innarbeide enda bedre rutiner for dokumentasjon og Iplos-registrering, som vi er lovpålagt å gjøre. Vi blir også knyttet opp mot Helsenet, noe som også krever ny kunnskap hos de ansatte og stort fokus på dokumentasjon.
- **Dagsenteret for psykisk helsearbeid.** Har flyttet inn i nye lokaler (til gamle Bagn barnehage). Lokalene er nå pusset opp, men det mangler noe på uteområdet. Brukerne uttrykker at de fornøyd med resultatet, og gleder seg til at uteområdet også blir ordnet.
- **Omsorgsboligene i Begnadalen og Reinli.** Til tross for flere utlysninger av ledige leiligheter, har det deler av året stått/ står det leiligheter tomme. Leilighetene er fine og godt tilrettelagte, men de aller fleste søkere ønsker seg til sentrum (med butikk, bank, legekantor osv). Utfordring i fht å få brukere til å ville leie disse leilighetene.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvor stor grad opplever du at tjenesten gir deg en bedre hverdag, slik at du kan bo hjemme?	Brukerundersøkelse (1-4)	*)	3,0	3,5
I hvor stor grad opplever du at de ansatte har omsorg for deg?	Brukerundersøkelse (1-4)	*)	3,5	3,8
I hvor stor grad opplever du at personalet behandler deg med høflighet og respekt?	Brukerundersøkelse (1-4)	*)	3,7	4,0
Andel pasienter med pleieplan/ tiltaksplan.	Profil	**)	85%	95%
Avvik på medisinerings	Telling	**)	40	30
Andel formelle, skriftlige vedtak før tjenesten iverksettes.	Profil	**)	75%	90%

*) Brukerundersøkelse vil bli gjennomført i 2012

***) 2011-tall ikke tilgjengelig

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	5,2	5,4	5,6
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,8	5,0	5,2
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,8	4,9	5,1

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2010	Status 2011
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	- 557	
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	875	

Sør-Aurdalsheimen

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område :

- Sør – Aurdalsheimen skal gi langtids botilbud til syke og pleietrengende med stort behov for medisinsk tilsyn og sykepleie.
- Sør – Aurdalsheimen skal gi korttidsopphold for medisinsk behandling, rehabilitering, sykepleie og ved avlastningsbehov.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2008	2009	2010			
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (prosent)	17,2	16,4	15,1	15,4	13,9	13,9
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	20,9	22,6	18,7	19,1	18,7	18,6
Andel beboere 80 år og over i institusjon. Prosent	84%	86%	81%	78,3%	74,5%	72,1%
Korr. Brutto driftsutgifter, institusjon pr. plass,	668 961	658 745	646 765	762 649	800 136	842 566
Antall plasser avsatt til rehabilitering/habilitering	5,9%	11,8%	16,7%	8,4%	4,3%	5,6%
Legetime pr uke pr beboer i sykehjem	0,17	0,19	0,19	0,27	0,35	0,36

Utfordringer i planperioden

- ”Langtidsplass” på sykehjemmet er øverste trinn i omsorgstrappa, og det er strenge kriterier for tildeling av plass. Noen i befolkningen vil alltid mene at kriteriene er for strenge.
- Økende antall personer med demens er en stor utfordring. Etablering av bemannet bofellesskap på Hedalsheimen vil kunne skje ved naturlig avgang. Dersom budsjettsituasjonen hadde sett annerledes ut for 2011, ville etablering antagelig kunne skjedd i 2011, ved flytting av ressurser fra sykehjemmet til hjemmetjenesten.
- Rehab/ korttids/ avlastningsplasser er viktig. Ved å gi regelmessige korttidsopphold kan flere bo hjemme lenger.
- Det er vedtatt at sykehjemmet skal ha 43 plasser innen 2015.
- Det er lagt inn forslag om økning 1 avdelingslederstilling. Stillingen ble midlertidig ledigholdt i 2011.
- Siden 2008 har Sør Aurdalsheimen redusert med 5,6 stillinger totalt innen forskjellige områder. Hovedårsaken til dette er reduksjon av 5 plasser i perioden, men reduksjonen av antall stillinger er mer enn det som kan knyttes til disse plassene. Opprinnelig bemanning på Sør – Aurdalsheimen viste at det var lavere bemanning enn på sammenlignbare sykehjem.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvor stor grad er du fornøyd med aktivitetstilbudet der du bor	BU (1-4)		3,4	3,5
I hvor stor grad får du bestemme når du skal legge deg og stå opp?	BU (1-4)		3,9	3,9
I hvor stor grad opplever du at personalet behandler deg med høflighet og respekt?	BU (1-4)		3,9	4
I hvor stor grad opplever du at beboeren er fornøyd med aktivitetstilbudet på sykehjemmet?	BU (1-4) Pårørende	2,4	3	3,5
I hvor stor grad opplever du at beboeren får bestemme når han/ hun skal legge seg og stå opp?	BU (1-4) Pårørende	3,3	3,4	3,5
I hvor stor grad opplever du at personalet behandler beboeren med høflighet og respekt?	BU (1-4) Pårørende	3,6	3,7	3,8
Har du det siste året hatt en planlagt samtale med pleiepersonale om tjenestetilbudet til beboeren?	BU Ja/Nei Pårørende	4 JA / 14 NEI	12	15
I hvor stor grad opplever du at samtalen var nyttig for deg som pårørende?	BU (1-4) Pårørende	4,0	3,5	3,8
Avvik på medisinerings	Telling	50	40	30

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeiderundersøkelsen	4,4	4,6	4,8
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeiderundersøkelsen	4,5	4,7	4,9
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeiderundersøkelsen	4,8	4,9	5,0

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2010	Status 2011
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	- 214	
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	391	

Miljøarbeidertjenesten

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område:

Miljøarbeidertjenesten

- Bedre funksjonsevnen, og tilrettelegge for at den enkelte funksjonshemmede får mulighet til å leve et mest mulig selvstendig sosialt og meningsfylt liv.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2009	2010	2011			
Andel hjemmeboende med høy timeinnsats *1. Prosent	9,0	6,6		5,8	7,2	6,8
Antall tjenestemottakere	39	39	40			
Antall årsverk i miljøarbeidertjenesten.	37,7	40,4	43,8			
Andel årsverk med fagutdanning (prosent)	67	63	64			
Antall tjenestemottakere med tvangstiltak lost § 4 A	3	4	4			
Sykefravær	17,6	10	13,7			
Antall psykisk utviklingshemmede over 16 år	27	26	27			
Antall psykisk utviklingshemmede under 16 år	4	4	4			
Antall arbeidstakere på Tingvolltoppen	15	18	25 (hvorav 5 VTA deltakere)			

*1 inneholder tjenester som blir gitt i Hjemmetjenesten også.

Med unntak av tall i første rad, så er de øvrige tall kun hentet fra miljøarbeidertjenesten i Sør-Aurdal

Utfordringer i planperioden:

- Gi brukerne et godt og individuelt tilbud som er i samsvar med rettigheter nedfelt i lover og forskrifter
- Samlokalisering vil gi bedre ressursutnyttelse og heve kvaliteten på faget, samt fellesskap for brukerne.
- Tingvolltoppen, inntektsbringende produksjon, samt en god arbeidsplass for arbeidstakerne
- Samhandlingsreformen, usikker på utfordringene
- Strategisk kompetanseplan, lage opplæringsplan i Miljøarbeidertjenesten og se på om vi kunne ha ett felles budsjett for den opplæring og ett mindre til spesielle ting i Miljøarbeidertjenesten.

- Dokumentasjon i forhold til fagsystemet Profil, samt saksbehandling.
- Brukermedvirkning, ha klare og gode rutiner. Gjennomføre brukerundersøkelse.
- Bygging av 8 leiligheter (7 til utleie og ett til personalet) og til 5 private leiligheter. Bygging av 7 leiligheter og en personalebase ligger inne i investeringsbudsjettet for 2011.
- Tilrettelegge for at barn med funksjonshemming kan bo heime så lenge som mulig, dette blir med å gi gode tilbud på lavest nivå og jobbe mot en avlastningsleilighet for barn og unge.
- Rettsikkerhet i fht tjenestemottakere og tjenesteytere, viktig med trygge og opplærte personale. Jobbet med at midlertidige stillinger blir faste, opplæringsperm og trygge rapporteringer.
- Vikarpool i Hedalen. Blir jobbet med vikarpool for Miljøarbeidertjenesten, Hjemmetjenesten og i Fekjærprosjektet.
- Tildelingskontor. Det er søkt Fylkesmann om skjønnsmidler og kr 100000 blir benyttet til å utrede oppstart av dette.
- Aktiv nattevakt, det er vanskelig å skaffe hvilende nattevakt og for at flere skal nyte godt av tjenestene, blir det jobbet med oppstart av våken ambulerende nattevakt for Miljøarbeidertjenesten og Hjemmetjenesten øvre.
- Helsenett, kr 2041,- pr mnd som skal deles på 4 = 6423,- pr år
- Oppkobling i Hedalen, vi benytter samme nett som Hedalen skole. Det er pr d d i budsjettet til skolen og må da overføres til Miljøarbeidertjenesten, Hjemmetjenesten og barnehagen.
- Velferdstiltak

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2014
Liker du deg der du bor?	Brukerundersøkelse (1-4) ¹	Ny	3,5	3,7
Viser de ansatte deg respekt? (oppfører de ansatte seg på en måte du liker)	Brukerundersøkelse (1-4)	Ny	3	3,5
Avvik på medisiner	Egne data ^{*2}	47	40	35
Er du fornøyd med tjenesten du får?	Brukerundersøkelse (1-4)	Ny	3,3	3,5
Trives du på jobben?	Brukerundersøkelse (1-4)	Ny	3,5	3,7
Trives brukeren med dagaktivitetene sine?	Brukerundersøkelse (1-4)	Ny	3,0	3,5
Har du et aktivt liv?	Brukerundersøkelse (1-4)	Ny	3,0	3,6
Antall henvendelser med trusler, nesten ulykker og yrkesskader.	Egne data	29	25	20
Samarbeider de ansatte med andre?	Brukerundersøkelse (1-4)	Ny	3	3,8

*2 registrering fra 01.01.11 – 31.10.11, det vil komme nytt tall for 2011

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeiderundersøkelsen	4,0	4,4	4,8
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeiderundersøkelsen	4,5	4,7	4,9
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeiderundersøkelsen	4,7	4,9	5,0

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2011	Status 2012
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-776	
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	1 500	

NAV Valdres Sør-Aurdal

Hovedmål, status og sentrale utviklingstrekk

De overordnede mål for Arbeids- og velferdsetaten er:

- Rett tjeneste og stønad til rett tid
- Flere i arbeid og aktivitet, færre på stønad
- Et velfungerende arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse
- God service og veiledning tilpasset brukernes forutsetninger og behov
- En helhetlig og effektiv og brukerorientert arbeids- og velferdsforvaltning

Arbeids- og velferdsetaten skal motvirke at brukere har lengre stønadsløp enn nødvendig og bidra til at de raskest mulig kommer i arbeid/aktivitet. Det skal gjøres ved å gi målrettet bistand til prioriterte grupper og foreta jevnlig oppfølging av den enkelte.

Etaten skal ha et konstruktivt samarbeid med bedriftene for å inkludere flere i arbeid og for at rekruttering av arbeidskraft skal bli enklest mulig for bedriftene.

I møte med brukerne skal NAV opptre enhetlig og koordinert, og sette brukernes behov i sentrum. Det handler bla om service, respekt, informasjon, tilgjengelighet, kompetanse og et godt tilpasset tjenestetilbud.

Det skal legges til rette for at bruk av etatens selvbetjeningsløsninger blir brukernes førstevalg, samt at brukerne skal få raskere svar på sine telefonhenvendelser.

Status og sentrale utviklingstrekk for Arbeids og velferdsetaten er:

Endringstrykket fortsetter i 2012, med krevende reformer, økt antall brukere som det forventes oppfølging av, og ny organisasjonsstruktur i Valdres.

I tillegg til den løpende brukersamhandlingen vil det medføre store utfordringer med å sikre tilstrekkelig kvalitet i vedtaksproduksjon og tjenesteyting. Vi ser at organisasjonsendringene i nav vil redusere denne sårbarheten på sikt, men forventer ikke synlige resultater av dette før andre halvår i 2012.

Vi har ellers utfordringer når det gjelder mangelfull kompetanse på fag- og datasystemer, samt mangelfull markedskunnskap, markedsfokus og involvering av alle medarbeidere i markedsarbeidet.

En viktig oppgave blir ellers å legge forholdene best mulig til rette for å forebygge internt sykefravær og for å sikre at de ansatte opplever engasjement og mestringsevne.

Med bakgrunn i prioriteringer i Mål- og disponeringsbrevet fra NAV Oppland, og risikovurdering for nav Valdres, har Nav Valdres vedtatt å prioritere iverksetting/ gjennomføring av risikoreducerende tiltak på følgende områder:

- Intern struktur ved ny organisering av NAV kontorene, og gjennomgang av rutiner og kvalitetssikring av brukeropfølging i NAV.
- Kompetanse på fag- og datasystemer (gjelder generelt).
- Veilederkompetanse.

- Synlig samfunnsaktør og markedskunnskap, markedsfokus og involvering av alle medarbeidere i markedsarbeid.
- Kunnskap om og aktiv bruk av virkemidler.
- Feil/mangelfull registrering.
- Oversikt over beholdningen innefor ulike målgrupper.
- Telefoni og selvbetjeningsløsninger for bruker.
- Systematikk i sykefraværarbeidet på individnivå.

Kvalitet og ressursbruk i dag (KOSTRA)

Her gis en kortfatta oversikt over noen sentrale KOSTRA-tall som viser noe om kvalitet på tjenestene og om produktivitet/enhetskostnader.

Sosialtjenesten	Sør-Aurdal 2009	Sør-Aurdal 2010	Vestre Slidre 2010	Øystre Slidre 2010	Gj.snitt kommune-gruppe 4 2010	Gj.snitt landet u. Oslo 2010
Kvalitet						
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 mnd eller mer i %	21	21	25	27	27	26
Gjennomsnittlig stønadslengde enhet: mnd	3,5	3,6	3,9	3,8	3,8	3,9
Prioritering						
Netto driftsutgifter til sosialtj pr innbygger	1423	1201	1821	1315	873	1522
Andel netto driftsutgifter til sosialhjelp	40,1	35,9	61,7	79,9	44,7	50,3
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter	3,1	2,5	3,8	3,1	1,6	4,0
Dekningsgrad						
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere	3,4	3,3	3,6	3,4	2,1	2,5
Årsverk i sosialtjenesten pr 1000 innbygger	1,1	0,92	0,9	0,47	0,83	0,94
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggere 20-66	5,1	5,3	5,6	5,0	3,5	3,8
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter pr sosialhjelpsmottaker, i kr	50393	42317	52785	46421	53488	71939
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned	5218	4175	8087	8472	5730	6363

Bemanningen i NAV Valdres Sør-Aurdal er noe høyere enn for kommunegruppa og omtrent som på snittet for landet. Kommunen har en noe høyere andel sosialhjelpsmottakere enn kommunegruppa og landet, dette er en trend vi ser i alle Valdreskommunene.

Et annet forhold som bør belyses er at netto driftsutgiftene til sosialtjenesten per innbygger ligger over kommunegruppa og gjennomsnittet for landet, samtidig som brutto driftsutgiftene per sosialhjelpsmottaker er lavere.

På Kostra sine parametere på kvalitet i sosialtjenesten, gjennomsnittlig stønadslengde, har Sør-Aurdal kommune en positiv trend og ligger under snittet for kommunegruppa.

Helse og familie

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område:

- Kommunen skal sette brukeren i sentrum. Tjenesten skal være preget av tverrfaglig samarbeid med kvalifisert personale og godt arbeidsmiljø.
- Kommunen skal gjennom sitt arbeids forebygge sykdommer og sosiale problemer i befolkningen med hovedfokus på barn og ungdom.

Ut fra dette har kommunedelplan fokusert på følgende utfordringer:

- Å gjøre innvandrere selvhjulpne snarest mulig etter bosetting og sikre deltagelse i yrkes-samfunnsniv og bli økonomisk selvstendige.
- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal fremme psykisk og fysisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold og forebygge sykdom og skade.
- Fysioterapitjenesten skal gi befolkningen et godt behandlingstilbud og drive aktivt forebyggende arbeid.
- Logopedtjenesten skal arbeide i barnehager og skoler ut fra behov som meldes.
- Legetjenesten skal gi nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen.
- Psykisk helsearbeid skal forebygge negativ utvikling hos barn og ungdom, men spesielt fokus på psykisk helse.
- Fekjærtunet er overgangsboliger som skal hindre re - innleggelser på institusjon.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune-gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2008	2009	2010			
Netto driftsutgifter til forebygging helsestasjons- og skolehelsetj. pr innbygger 0-20 år Enhet: kroner	1177	1282	1456	1567	1623	1557
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere	6,2	6,2	6,3	11,4	10,5	9,6
Brutto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger Enhet : Kroner	495	564	727	173	417	315
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere	12,5	13,8	13,9	8,7	10,4	8,6
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (%)	106 1)	103 1)	100	93	86	81
Andel barn med barneverntiltak ift innb 0-17 år	5,3	5,8	6,0	4,9	4,8	4,5

1) Antall førstegangs hjemmebesøk til nyfødt, dividert på antall fødte gjeldende år.

Utfordringer i planperioden

- Få innvandrere som er ferdig med introduksjonsprogram over i arbeid/skole.
- Inngå kontrakter med andre kommuner om salg av bo tiltak på Fekjærtunet.
- Få vakante stillinger besatt med fagpersonell som innehar nødvendig kompetanse.
- Etablert tverrfaglig og forebyggende samarbeidsarena på systemnivå med fokus på barn og unge.
- Integrere ny Lov om Folkehelsearbeid og Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester i drift.
- Etablere mer sektorovergripende forebygging som bidrar til å fremme folkehelse og utjevner sosiale helse forskjeller.
- Tilpasse driften i den enkelte tjeneste til Samhandlingsreformen.
- Etablere og samarbeide om tilbud i tilknytning til innleggelse, utskrivning, habilitering, rehabilitering og lærings- og mestringstilbud.
- Etablere og samarbeide om tilbud om døgnopphold for øyeblikk hjelp.
- Etablere og samarbeide om nye IKT løsninger.

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
Fysioterapitjenesten:				
Andel pasienter som får tilbud om vurderingstime og behandlingsplan innen 1 uke	Telling	70%	80%	80 %
I hvilken grad synes du at de ansatte på fysioterapitjenesten møter deg med vennlighet og respekt?	Brukerundersøkelse (1-6)	5,8	5,8	5,8
Alt i alt hvor fornøyd er du med tjenestene du mottar fra fysioterapitjenesten?	Brukerundersøkelse (1-6)	5,4	5,5	5,5
Helsesøstertjenesten:				
I hvilken grad opplever du at du kan ta opp vanskelige tema med de ansatte på helsestasjonen?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	4	4,5
I hvilken grad synes du at de ansatte på helsestasjonen møter deg og barnet ditt med vennlighet og respekt?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	5	5
I hvilken grad har du tillit til de råd og den veiledning de ansatte gir når du er usikker i forhold til barnets helse og utvikling?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	4	4,5
I hvilken grad stoler du på at de ansatte vil oppdage det hvis barnet ditt ikke utvikler seg normalt?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	4	4,5
Innvandrer-tjenesten:				
Andel bosatte deltakere i introduksjonsprogrammet som etter 2-3 år tar norskprøve 2 eller 3	Telling	100 %	100 %	100 %
Andel deltakere som består muntlig prøve i norsk 2 eller 3 i løpet av året	Egne data. Nasjonalt introduksjonsregister	100 %	100 %	100 %
Andel av bosatte flyktninger som ved fullført introduksjonsprogram går over i jobb/skole	Telling	45 %	50 %	70 %
Andel av bosatte flyktninger som ved fullført introduksjonsprogram går over i tiltak i NAV	Telling	55 %	50 %	30 %

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2012	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,9	4,9	4,9
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	5,1	5,1	5,1
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,9	4,9	4,9

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2010	Status 2011
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-571	
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	1 949	

Drift / vedlikehold

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område:

- Kommunen skal være en foregangskommune med hensyn til i størst mulig grad å benytte klimanøytral energi og være en pådriver for at ENØK-tiltak hensyn tas i alle bygg.
- Kommunen skal sikre etterspørselen etter drikkevann for innbyggere og tilreisende med vann av forskriftsmessig drikkevannskvalitet. Drikkevannskildene skal sikres slik at forsyningen blir sikker og økonomisk forsvarlig.
- Kommunen skal behandle avløpsvann på en slik måte at helse- og miljøskader eller sjenerende forhold ikke oppstår.
- Veiene er et av de viktigste virkemidlene i distriktspolitikken. Veinettet er av stor betydning for å opprettholde bosettingen og for å legge til rette for en utvikling i de enkelte bygdene.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2008	2009	2010			
Gang- og sykkelvei i km som er et kommunalt ansvar pr. 10 000 innb.	19	19	19	9	14	14
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	23,9	25,7	26,3	33,8	66,7	82,2
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning Enhet : Prosent	24,3	24,4	24,6	40,8	64,7	83,4
Andel av de kommunale vannverkene som har sikkerhets- og beredskapsplan Enhet : Prosent	66,7	66,7	75	95	75	86,7
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	152	154	207	134	146	130
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	77	59	25	44	54	88
Samlet areal på formålsbyggene kommunen eier i kvadratmeter per innbygger, konsern	5,9	6,7	6,6	8,0	5,3	4,8

Utfordringer i planperioden

- En stram økonomi over flere år har gitt oss en stor utfordring, både i forhold til personell og forfall på bygg og anlegg. I budsjett 2011 er det totalt ca. 900 000 til vedlikehold for alle kommunale bygg (ca. 26 000 m²). Rapport fra Kommunenes sentralforbund, utført av Multiconsult i 2008, opererer med tall for behovet for

oppgraderinger på kommunale bygg på 4 400 kr/m², for å komme på ett ambisjonsnivå A, tilsvarende 2 900 kr/m² for å komme på ett ambisjonsnivå B. Dette tilsvarer henholdsvis 114 og 75 mill for alle kommunale bygg i Sør-Aurdal kommune.

Samme rapport estimerer et normtall for verdibevarende vedlikehold på 170 kr/m²

I budsjettet 2011 er det avsatt i snitt i underkant av 40 kr/m² til vedlikehold. I budsjett 2012 er tilsvarende økt til ca. 61 kr/m². Men for å nå den anbefalte summen, som er fra 2008, mangler vi fremdeles 109 kr/m². Dette vil totalt tilsvare 2,8 mill, og da ser en bort ifra vedlikeholdsetterslepet (behovet for oppgradering).

- Hovedavløpsrenseanlegget vårt er i Bagn og her har vi betydelige problemer med å overholde renskrav, samt krav til tørrstoffinnhold i slammet. Derfor er prosessen fram mot fornying av rensanlegget påbegynt i 2011. Det planlegges å påbegynne rehabiliteringen/fornyingen i 2012 og fullføre den i 2013. Dette vil bli ett viktig løft for det ytre miljøet i kommunen, samt arbeidsmiljøet for de ansatte. Det er bevilget 500 000 i skjønnsmidler både til fornying av rensanlegget og rehabilitering av ledningsnettet.
- Strømutgiftene har gått betydelig opp de siste årene. Dette er også en stor utfordring pga uforutsigbarheten, både mht priser og forbruk. Kommunen holder nå på å inngå en ny energiavtale i samarbeid med Hedmark fylkeskommune. Samtidig skal det i løpet av høsten 2011 inngås kontrakt med en leverandør i forhold til ENØK tiltak på 13 av de større kommunale bygg. Dette gir en utfordring i budsjettering for 2012, men vil framover gi en betydelig bedring i kontrollen på strømutgiftene, samt reduksjon i strømforbruk og utgifter. Samtidig vil dette føre til en god del ekstra arbeid, både i ledelse og utestab, men blir ett veldig viktig løft for kommunen i framtida.
- Lokalene som Posten har leid på Tingvoll, er nå sagt opp. Vi må regne med at disse står tomme i 2012, og det vil gi en redusert årlig inntekt i 2012 på 260 000. Det arbeides med å få inn ny leietaker. Samtidig er det mye ledige omsorgsboliger pga problemer med å leie ut i Reinli og Begnadalen. Om dagens ledighet fortsetter i nesten like stor grad vil dette utgjøre ca. 300 000 i mindre leieinntekter. Samtidig er det lagt inn i budsjettet at noen boliger vil stå tomme gjennom året, både på omsorgsleiligheter og vanlige utleieboliger.
- I 2009 ble det gjort en opprusting av flere kommunale veier. I 2010 og 2011 var budsjettet på vei så lavt at veiene har forfalt betydelig igjen. Det betyr at de viktigste veiene må prioriteres. Budsjett for 2012 har en økning i veibudsjettet, men likevel er det langt fra tilstrekkelig til å få alle kommunale veier i forsvarlig stand.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2010	Mål 2012	Mål 2014
Kommunale bygg - Energibruk (elektrisitet og fossil olje) pr m ² i kommunal bygningsmasse skal reduseres med 15 % i forhold til 2006	Klima og energiplan	Ny *	5 %	15 %
Vann: vannprøvene skal vise tilfredsstillende resultater for alle vannverkene når det gjelder e.coli bakterier, fargetall og PH.	Vannverksregister	100 %	100 %	100 %
Avløp: bedring i overholdelse av renskrav for største avløpsanlegg i kommunen.	Årsrapport for rensanlegget utarbeidet av DiO **	6 prøver som ikke overholder renskrav for tot.P	3 prøver som ikke overholder renskrav for tot.P	2 prøver som ikke overholder renskrav for tot.P
Informasjon: Er du fornøyd med informasjonen du får fra vann og avløpsetaten i kommunen?	Brukerundersøkelsen ***	ny	3,5	4,2
Veier: Andel kommunale veier og gater med fast dekke.	Kostra	53,2	53,2	53,2

* - Inngås Energisparekontrakt i løpet av 2012, ENØK tiltak igangsettes høsten 2012, for å nå dette målet. Første resultater vil ikke vises før 2013 og utover.

** - Høsten 2012 skal arbeidet med nytt rensanlegg igangsettes. Prøveresultatene vil bli dårligere og dårligere inntil vi har fornyet rensanlegg på plass. Derfor vil resultatene her bli bedret først tidligst i 2013.

*** - Det er ikke igangsatt Brukerundersøkelse for vann og avløp, den skal kjøres første gang i 2012.

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2011	Mål 2011	Mål 2014
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	3,9	4,0	4,4
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	3,2	3,4	4,0
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,5	4,7	4,9

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2010	Status 2011
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-4.855	
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	4.875	

Investeringsprogram

Samlet oversikt investeringsprosjekter

Tiltak (beløp i 1000 kr.)	Forrige år	2012	2013	2014	2015
Bygg – rehabilitering og nybygg					
SAUS, planlegging/rehabilitering	2 250	4 000	15 000		
Bagn skule, utvidelse	200				
Reinli barnehage		100			
Opprusting Hedalen b/u skole	300	300			
Dagsenter psykisk helsearbeid	200				
Forsterket bolig	10 500		5 000		
Trappeheis Begnadalen helsestasjon	200				
Spangrud bofellesskap		10 595			
Energiøkonomisering	1 450	4 850	6 250		
Utstyr					
Redningsbil Hedalen		140			
Tankbil Bagn			200		
Geodataplan	280	280	280	280	280
Tineutstyr	238				
Bil renseanlegg		120			
Vann, avløp, samferdsel					
Avløp, hovedplan	81		100	100	100
Bagn renseanlegg	1 900	3 300	7 500		
Adresseringsprosjekt	400	300	300		
Grunnlagsinvesteringer Tingvolltoppen		863			
Leite bru			1 500		
Leirskogen renseanlegg		250			
Rehabilitering ledningsnett Bagn		500			
Omlegging VA Bagn		300			
Avløp Reinli		200			
Vann, hovedplan/internkontroll	300	100			
Sum tiltak	18 299	26 198	36 130	380	380

Kommentarer

Redningsbil Hedalen

Redningsbilen ved Hedalen bistasjon er en 1978-modell og er moden for utskifting. Men brannbilene har kort kjøredistanse i året så det bør søkes å finne brukte biler som kan benyttes til brann- og redningstjeneste en del år framover.

Tankbil Bagn

Tankbilen i Bagn er fra 1977 og har nok allerede for noen år siden lagt framtida bak seg.

SAUS – renovering/tilbygg

Kommunestyret drøftet i sitt møte 10. november 2011 rehabilitering og eventuell utvidelse av

Sør-Aurdal ungdomsskole, dette med utgangspunkt i C-blokka. Saken ble lagt fram for kommunestyret for å få synspunkter tidlig i byggeprosjektet. Oppsummert ble administrasjonen bedt om å arbeide videre med:

- En tilstandsvurdering av eksisterende bygningsmasse – herunder evt fuktskader og flomproblematikken
- Vurdere kost/nytte ved rehabilitering kontra nybygg
- Vurdere Fossvangområdet samlet, herunder lokaler til Frivilligsentralen
- En utvidelse av romprogrammet kan bestå av følgende:
 - Garderobeanlegg
 - Økt lagerkapasitet
 - Musikkavdeling med tilhørende øvingsrom og lager
 - Auditorium med scene som kan benyttes ved forskjellige kulturarrangement
 - Vestibyle som passer det nye behovet
 - Eventuelle lokaler for Frivilligsentralen

Idrettsrådet og Musikkrådet skal involveres.

Det er et omfattende arbeid å planlegge og kostnadsberegne dette investeringsprosjektet, i tillegg må det tas hensyn til at undervisningen skal fungere i byggetiden. Av den grunn kan det bli naturlig at byggeprosjektet gjennomføres inndelt i flere byggetrinn. De tallene som ligger inne i kostnadsoverslaget kan gi et grovt kostnadsbilde forutsatt at tilstandsrapporten viser at eksisterende bygningsmasse kan rehabiliteres, men er svært usikre. Tippemidler vil bli en del av finansieringen, men er vanskelig å anslå tidlig i planprosessen. Byggeprosjektet (romprogram) forelegges kommunestyret når det er utredet.

Av tidligere bevilget beløp er kr 500 000 avsatt til å skifte taktekingen på en del av skolen. Også taket på B-blokka er modent for utskifting, dette bør gjøres i 2012.

Reinli barnehage - brannvarslingsanlegg

Brannvarslingsanlegget i Reinli tilfredsstillter ikke dagens krav. Det er derfor er det avsatt et beløp til adresserbart brannvarslingsanlegg.

Opprustning av Hedalen b/u skole

Kjøkkenet ved Hedalen barne- og ungdomsskole oppfyller ikke tidens krav til et skole- og grendehuskjøkken. Tiltaket skal utføres i nært samarbeid med Hedalen skoles venner, og det er stilt i utsikt betydelig dugnadsinnsats og penger fra enkeltpersoner, næringsliv, lag og organisasjoner. Total kostnad på kjøkkenet er beregnet til kr 700 000.

Forsterket bolig – Bagn

I tilknytning til driftstilpasningsprosessen ble det vedtatt å samlokalisere noen boliger for miljøarbeidertjenesten. Formannskapet har vedtatt at boligene skal bygges ovenfor Tingvolltoppen (sør for Skoglund). Det er behov for å bygge 7 leiligheter og nødvendige rom for betjening. I foreløpige planer har en funnet det hensiktsmessig å bygge en 8. leilighet og benytte denne til betjening, det gir større fleksibilitet i framtida. En nøyere analyse av brukergruppens behov tilsier at det må bygges noe fellesareal i tilknytning til leilighetene. Det forutsettes medfinansiering fra Husbanken.

Spangrud bofelleskap

Dette er et offentlig/privat samarbeid, der private aktører ønsker å bygge bofelleskap for inntil 5 beboere tilknyttet miljøarbeidertjenesten. Bofellesskapet vil avhjelpe kommunens behov for slike boliger. Det er en forutsetning for å kunne benytte seg av gunstige tilskuddsordninger at det er kommunen som står som utbygger. Bygging i kommunens regi kan ikke settes i gang før

alle nødvendige avtaler om privat overtakelse er underskrevet. Det forutsettes bruk av advokatbistand til dette arbeidet. Etter en privat overtakelse vil ikke prosjektet belaste kommunen økonomisk.

Geodataplan

Pågående prosjekt, årlig kostnad kr 280 000. Her inkludert oppmålingsutstyr

Avløp hovedplan

Ut over ordinær drift så kommer det jevnlig behov for investeringer på kommunens avløpssystem, ofte knyttet til å legge til rette for nye påkoblinger. Derfor er det lagt inn et lite investeringsbeløp til dette formålet i økonomiplanperioden.

Bagn renseanlegg - oppgradering

Bagn renseanlegg ble bygd i 1980 og oppfyller ikke dagens krav verken til renseevne eller HMS. Bygget har også betydelige bygningsmessige svakheter, i tillegg er renseevnen såpass dårlig at noe må gjøres. En konsulent har gjennomgått anlegget og laget en plan for opprustning. Driften av renseanlegget vil bli mer kostnadseffektiv etter investeringen. Samtidig vil renseevnen bli betraktelig bedre og vil dermed gi elva bedre kvalitet.

Energiøkonomisering - EPC-avtale

Et eksternt firma skal engasjeres til å utføre utvalgte ENØK tiltak på 13 kommunale bygg, med en garanti om innsparing av investeringskostnadene på sikt. Dette er et samarbeidsprosjekt sammen med Nord-Aurdal og Vestre Slidre.

Adresseringsprosjektet - skilting

Adresseringsprosjektet ble vedtatt igangsatt i kommunestyresak 011/10. Etter en omfattende prosess vedtok kommunestyret navn på ca 230 veger og noen områder. Kostnaden er beregnet til 1 mill kr fordelt over 3 år. Det vil bli laget en detaljert skiltplan. I noen kryss er det fundament og stolper som kan benyttes. Oppsetting av skiltfundament og stolper vil bli en oppgave kommunen lyser ut på anbud. Å montere alle skilt er en oppgave som drifts- og vedlikeholdsavdelingen kanskje kan utføre.

Grunnlagsinvestering - Tingvolltoppen boligfelt

Ved tilrettelegging for bygging av 8 boliger til miljøarbeidertjenesten sør for Skoglund er det naturlig å kombinere dette med en utvidelse av kommunens hovedledningsnett. En har da mulighet for å klargjøre 2 tomter for private eneboliger ved siden av de kommunale boligene. Ledningsnettet avsluttes slik at det er mulig å fortsette med hovedledningsnett videre oppover lia. Det er kjent at det her er dårlige naturgitte forhold for separate infiltrasjonsanlegg og derfor ønsker noen kommunal avløpstilknytning.

Leite bru

Endelig finansiering må utredes når E16 Fønhus-Bagn skal bygges. Det forutsettes en 3-delt finansiering mellom Vegvesenet, fylkeskommunen og kommunen.

Leirskogen renseanlegg

Leirskogen boligfelt og barnehagen/grendehuset er koblet til et kommunalt eid infiltrasjonsanlegg som fungerer dårlig. Anlegget må derfor fornyes.

Rehabilitering av ledningsnett - Bagn

På avløpsledningsnettet i er det betydelig innlekking av fremmedvann. Dette fører i neste omgang til at renseprosessen ved Bagn renseanlegg blir mindre effektiv og ustabil. Samtidig er

det behov for rehabilitering av ledningsnettene flere steder, pga gamle rør. Fra fylkesmannen har en fått tildelt kr 500 000 i skjønnsmidler til rensesanlegg og ledningsnett.

Bil - rensesanlegg

Ansatte som arbeider ved rensesanlegg, pumpestasjoner og ledningsnett har behov for å transportere redskap, pumper og annet tilsmusset utstyr. Arbeidstilsynet har kommentert at det ikke er akseptabelt å bruke privatbiler til dette pga smittefare.

Omlegging av VA - Bagn

Kommunestyret vedtok i november 2011 reguleringsplan for fortau langs FV222 fra Tingvollvegen og ca 150 m nordover. Vegvesenet skal bygge fortauet i 2012. Her kommer en borti ledningsnett og midlertidige løsninger som utansett burde skiftes ut. Det er naturlig å gjøre dette samtidig med etablering av fortauet.

Avløp - Tilrettelegge for nye påkoblinger

Dette gjelder tilrettelegging for å få flere påkoblinger til kommunens ledningsnett i et område opp for Hoffsvingen i Reinli. Ved denne investeringen regner en med at ca. 6 hus kan kobles til ledningsnettene.

Hovedplan - vann

Det gjenstår arbeid på flere vannverk for at de skal godkjennes av Mattilsynet. Samtidig er det behov for tiltak for å bedre vannkvaliteten fra Reinli vannverk.

Trafikksikkerhet - Hedalen skole

I vedtatt trafikksikkerhetsplan er det beskrevet tiltak ved alle skolene i kommunen. Nå gjenstår tiltak ved Hedalen barne- og ungdomsskole. Etter initiativ fra FAU ble planene noe endret, dette er behandlet i formannskapet. Det vil bli søkt Oppland fylkeskommune om medfinansiering fra trafikksikkerhetsmidler.

Finansiering av investeringer

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
(Tall i 1000 kr.)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Investeringer (Sum skjema 2B)	12 751	19 223	26 622	36 554	804	804
Utlån og forskutteringer	200	400	400	400	400	400
Avdrag på lån	264	286	286	286	286	286
Avsetninger	0	0	0	0	0	0
Årets finansierungsbehov	13 215	19 909	27 308	37 240	1 490	1 490
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	-10 045	-13 340	-19 593	-30 460	-500	-500
<i>Herav:</i>						
<i>Lån til videreutlån (Husbanken)</i>	<i>-200</i>	<i>-400</i>	<i>-400</i>	<i>-400</i>	<i>-400</i>	<i>-400</i>
<i>Lån med rentekompensasjon</i>	<i>-2 229</i>	<i>-8 814</i>	<i>-8 805</i>	<i>-15 250</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Lån til investeringer VAR</i>	<i>-667</i>	<i>-2 281</i>	<i>-4 870</i>	<i>-7 600</i>	<i>-100</i>	<i>-100</i>
<i>Lån til andre investeringer</i>	<i>-6 948</i>	<i>-1 845</i>	<i>-5 518</i>	<i>-7 210</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 806	-1 000	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	0	-3 100	-3 333	-1 550	0	0
Mottatte avdrag på lån/refusjoner	-120	-286	-286	-286	-286	-286
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-11 970	-17 726	-23 212	-32 296	-786	-786
Overført fra driftsbudsjettet	-1 100	-2 183	-4 096	-4 944	-704	-704
Bruk av avsetninger	-145	0	0	0	0	0
Sum finansiering	-13 215	-19 909	-27 308	-37 240	-1 490	-1 490
Udekket (-)/udisponert	0	0	0	0	0	0